

Woonwagendstandplaatsen in Nederland

Herhaalmeting 2023

Ministerie van Binnenlandse
Zaken en Koninkrijksrelaties

15 september 2023

Eindrapportage

Ontrafel de trend. Kijk vooruit.

DATUM	15 september 2023
TITEL	Woonwagenstandplaatsen in Nederland
OPDRACHTGEVER	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
AUTEUR(S)	Roosje van Leer Arjan Rottier
OFFERTENUMMER	2700.235/G
STATUS	Eindrapportage

Ontrafel de trend.
Kijk vooruit.

Tivolilaan 205
6824 BV Arnhem
Postbus 1174
6801 BD Arnhem

www.companen.nl
info@companen.nl
026 351 25 32

KvK-nummer: 09035291
BTW-nummer: NL001826517B01

Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Vraagstelling	4
1.2	Aanpak	5
2	Aantallen	7
2.1	Aantal woonwagenlocaties	7
2.2	Aantal woonwagenstandplaatsen	8
2.3	Bijzondere situaties	9
2.4	Standplaatsen naar eigendom	10
2.5	Gemiddeld aantal standplaatsen per locatie	10
2.6	Aandeel standplaatsen op de woningvoorraad	11
2.7	Spiegelen uitkomsten inventarisatie aan gegevens Kadaster	11
2.8	Ontwikkeling van het aantal standplaatsen in de periode 2020 tot 2022	12
3	Beleid	13
3.1	Ontwikkeling standplaatsenbeleid	13
3.2	Wachtlijsten en toewijzingsbeleid	16
3.3	Uitbreidingsbehoefte	17
3.4	Uitbreidingsplannen	18
4	Reactie op de resultaten vanuit de doelgroep	21
5	Conclusies	23
	Bijlage 1: Aantal standplaatsen per gemeente	24
	Bijlage 2: Onderzoeksverantwoording	35
	Bijlage 3: Methodiek Kadaster	37
	Bijlage 4: Vragenlijst	39

1 Inleiding

Woonwagenebeleid in de afgelopen jaren

In 2022 is door het Ministerie van BZK het *Programma Een thuis voor iedereen* opgesteld.¹ In dit programma staan woonwagenebewoners vermeld als één van de ‘aandachtsgroepen’ op de woningmarkt: een groep die extra aandacht verdient vanwege hun specifieke huisvestingsvraag. Gemeenten zijn volgens het programma verplicht om in hun woonbeleid aandacht te besteden aan de huisvestingsbehoefte van woonwagenebewoners in de gemeente. In 2020 werd de Regeling Huisvesting Aandachtsgroepen in het leven geroepen. Gemeenten en andere partijen kunnen via deze regeling subsidie aanvragen voor de ontwikkeling van meer woonruimte voor aandachtsgroepen, waaronder woonwagenstandplaatsen. Onder druk van uitspraken door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, het College voor de Rechten van de Mens, de Nationale Ombudsman en het plaatsen van de woonwagencultuur op de Unesco lijst voor immaterieel erfgoed nam in de jaren daarvoor de belangstelling voor de huisvestingsvraag van woonwagenebewoners al toe. Naar aanleiding van deze uitspraken ontwikkelde het Rijk in 2018 samen met gemeenten en samen met een vertegenwoordiging van woonwagenebewoners een visie op standplaatsenbeleid, die in lijn is met het mensenrechtelijk kader voor de culturele identiteit van Roma, Sinti en woonwagenebewoners. Het resultaat was het Beleidskader gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid.² In het Beleidskader staat dat gemeenten recht dienen te doen aan de culturele identiteit die samenhangt met deze woonvorm, en dat zij daarom moeten zorgdragen voor voldoende standplaatsen in hun gemeente.

Nulmeting en herhaalmeting

Sinds het verschijnen van het Beleidskader laat het Ministerie van BZK periodiek onderzoek doen naar de ontwikkeling van het aantal woonwagenstandplaatsen in Nederland. In 2018 liet het Ministerie van BZK een eerste onderzoek doen, in 2020 werd een herhaalmeting uitgevoerd.

Dit rapport is het resultaat van de tweede herhaalmeting die Companen eind 2022 heeft uitgevoerd in opdracht van het ministerie, en in samenspraak met een klankgroep waarin de VNG en Aedes vertegenwoordigd waren. Het biedt een actueel beeld van het aantal standplaatsen en van de ontwikkeling van het aantal standplaatsen sinds de vorige meting. Het onderzoek richt zich op de aanbodkant: het biedt geen inzicht in de (ontwikkeling van) de *vraag* naar woonwagenstandplaatsen.³ Daarnaast geeft deze tweede herhaalmeting ook inzicht in de implementatie van het beleidskader en de ontwikkeling van gemeentelijk beleid sinds de vorige herhaalmeting in 2020.

1.1 Vraagstelling

Het doel van dit onderzoek is tweeledig:

1. Het in beeld brengen van het aantal woonwagenstandplaatsen en woonwagenlocaties in 2022 en van de ontwikkeling van het aantal woonwagenstandplaatsen en woonwagenlocaties in Nederland in de periode 2020 – 2022.
2. Het in beeld brengen van de stand van zaken betreffende het standplaatsen- en woonwagenbeleid in de gemeenten.

¹ Ministerie van BZK, *Programma ‘Een thuis voor iedereen’* (2022).

² Ministerie van BZK, *Beleidskader gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid* (2018).

³ Veel gemeenten hebben inmiddels onderzoek gedaan naar de lokale vraag naar standplaatsen. Omdat gegadigden zich regelmatig melden bij verschillende gemeenten, is het niet mogelijk om op basis hiervan een totaalbeeld te schetsen van de vraag naar standplaatsen in heel Nederland.

Het onderzoek geeft antwoord op de volgende vragen:

1. Hoeveel woonwagenlocaties en standplaatsen zijn er per gemeente, en welke ontwikkeling heeft hierin plaatsgevonden sinds de meting in 2020?

Hierbij zijn de volgende deelvragen relevant:

- Wat is het totaal aantal standplaatsen (in gebruik en leegstaand) in de gemeente en per locatie?
- Wat zijn de eigendomsverhoudingen van de aanwezige standplaatsen (koop/huur)?
- Kent het opgegeven aanbod van standplaatsen bijzondere situaties? Zijn er tijdelijke of leegstaande standplaatsen? Staan er stenen woningen op de standplaatsen?
- Komt de opgave van gemeenten overeen met de beschikbare gegevens van het Kadaster over het aantal locaties en standplaatsen per gemeente?

2. Wat is de stand van zaken aangaande het standplaatsen- en woonwagenbeleid in de gemeenten?

Hierbij zijn de volgende deelvragen relevant:

- Hebben de gemeenten standplaatsenbeleid (en in welk jaar is dit vastgesteld)?
- Hebben de gemeenten de behoefte aan standplaatsen in beeld gebracht? (in welk jaar?)
- In hoeverre betrekken gemeenten de doelgroep bij de beleidsontwikkeling?
- Tegen welke knelpunten lopen gemeenten aan bij het uitwerken en implementeren van standplaatsenbeleid?
- Aan welk soort ondersteuning hebben gemeenten behoefte?
- Zijn er concrete plannen om het aantal standplaatsen uit te breiden?
- Bestaat er een specifieke wachtlijst voor standplaatsen en welke criteria spelen een rol bij de toewijzing van standplaatsen?
- Hoe kijken vertegenwoordigers van de doelgroep aan tegen de ontwikkeling van woonwagenbeleid in Nederlandse gemeenten sinds 2018? Welk effect zien zij van beleidsontwikkelingen sinds de vorige herhaalmeting in 2020?

1.2 Aanpak

Voor het onderzoek is, net als in 2020, een enquête uitgezet onder alle gemeenten in Nederland. Hierin is aan gemeenten gevraagd hoeveel woonwagenlocaties en -standplaatsen er op hun grondgebied zijn. Ter aanvulling en als check op de aangeleverde gegevens van gemeenten zijn ook woningcorporaties benaderd met de vraag hoeveel standplaatsen zij in eigendom of beheer hebben in de gemeenten waar zij actief zijn. In het kader van dit onderzoek is daarnaast een aantal particuliere beheerders bevraagd.

Respons

Van de 342 gemeenten in Nederland hebben er 273 (80%) meegedaan aan deze tweede herhaalmeting. Daarnaast hebben 139 corporaties (47%) de enquête ingevuld. In veel gevallen hebben deze corporaties woonwagenstandplaatsen in bezit in gemeenten die zelf de vragenlijst ook hebben ingevuld; er zit dus veel overlap tussen beide groepen. In totaal hebben we van 281 gemeenten (82%) een beeld van het aantal standplaatsen op basis van de enquête. Voor gemeenten die niet hebben gereageerd op de enquête en waarover we ook geen informatie hebben op basis van de enquête onder corporaties, maken we gebruik van data van het Kadaster. Op deze manier kunnen we uitspraken doen over alle 342 gemeenten als het gaat om het aantal locaties en standplaatsen. Het feit dat de respons onder gemeenten hoger is dan onder corporaties heeft er mee te maken dat alleen gemeenten intensief zijn na-gebeld om

de respons te verhogen. Een uitgebreide beschrijving van de aanpak van het onderzoek en de gemaakte keuzes is te vinden in bijlage 2. Een toelichting op de werkwijze van het Kadaster is te vinden in bijlage 3.

Niveau van rapporteren

In dit onderzoek wordt, net als in 2020, het aantal standplaatsen gerapporteerd op zowel provinciaal als gemeentelijk niveau. Dankzij de samenwerking met het Kadaster zijn voor alle gemeenten cijfers beschikbaar – met dien verstande dat het, waar het Kadastergegevens betreft, om een schatting gaat en niet om een opgave door gemeenten zelf. In de tabel in bijlage 1 waarin gegevens op gemeenteniveau gerapporteerd worden, is te zien wat de bron is van de vermelde aantallen: betreft het een opgave van de gemeente zelf, een opgave van een corporatie of is het een schatting op basis van registerdata van het Kadaster?

‘Bijzondere situaties’

Het tellen van standplaatsen bleek, net als bij de voorgaande onderzoeken geen exacte wetenschap: uit de reacties op de enquête blijkt dat gemeenten verschillend omgaan met de vraag wat als ‘standplaats’ meegerekend moet worden, en dat deze ook niet altijd op dezelfde wijze worden geregistreerd. Daarom zijn in deze nieuwe enquête opnieuw ook verdiepende vragen gesteld om te achterhalen of er sprake is van leegstand op locaties, of er tijdelijke standplaatsen zijn en of er stenen woningen zijn geplaatst op woonwagenlocaties. In het rapport maken we een onderscheid tussen het aantal standplaatsen *exclusief* dergelijke ‘bijzondere situaties’ en het aantal *inclusief* deze ‘bijzondere situaties’. In hoofdstuk 2 rapporteren we hierbij steeds de aantallen inclusief stenen woningen, tijdelijke standplaatsen en leegstaande standplaatsen.⁴

Vergelijking met 2020

Een belangrijk doel van dit onderzoek is om te achterhalen of het aantal woonwagenstandplaatsen sinds 2020 is toe- of afgenomen. De vergelijking met 2020 lijkt eenvoudig, maar is dat niet. In het vorige onderzoek bleek dat een groot deel van de verschillen in het opgegeven aantal standplaatsen tussen 2018 en 2020 voortkwam uit administratieve wijzigingen. Daarom werd tijdens deze herhaalmeting expliciet de vraag gesteld of het aantal gemeentelijke standplaatsen ten opzichte van 2020 is gewijzigd. De conclusie of het aantal standplaatsen in Nederland sinds 2020 is gewijzigd, baseren we niet alleen op een vergelijking van het totaal aantal standplaatsen in de meting van 2020 en 2022, maar vooral op de gegeven antwoorden op die expliciete vraag.

Deze herhaalmeting woonwagenstandplaatsen brengt daarnaast beleidsontwikkelingen in beeld. Dit zal gebeuren in hoofdstuk 4 (Beleid). In zowel hoofdstuk 4 als de overige delen van dit rapport komen vergelijkingen voor met de herhaalmeting in 2020.

⁴ Dat is anders dan in het rapport van maart 2020, toen bij de totalen werd uitgegaan van de aantallen exclusief deze bijzondere situaties.

2 Aantallen

2.1 Aantal woonwagenlocaties

In totaal zijn er in Nederland 1.142 woonwagenlocaties. In onderstaande tabel staat een overzicht van het aantal woonwagenlocaties per provincie. De aantallen per gemeente zijn te vinden in bijlage 1. De drie provincies met de meeste woonwagenlocaties zijn Noord-Brabant (204), Limburg (188) en Gelderland (176). De minste woonwagenlocaties liggen in de provincies Flevoland (7), Groningen (19) en Friesland (24).

Tabel 2.1 Totaal aantal locaties per provincie*

	Aantal locaties
Drenthe	46
Flevoland	7
Friesland	24
Gelderland	176
Groningen	19
Limburg	188
Noord-Brabant	204
Noord-Holland	127
Overijssel	108
Utrecht	80
Zeeland	29
Zuid-Holland	134
Nederland	1.142

* Gebaseerd op gegevens die door gemeenten, corporaties, overige organisaties en het Kadaster zijn aangeleverd (N=342).

Companen, 2023.

De volgende tabel laat zien dat de meeste gemeenten een beperkt aantal woonwagenlocaties op hun grondgebied hebben: 72% van de gemeenten heeft tussen de 1 en 5 woonwagenlocaties op hun grondgebied. 45 gemeenten (13%) hebben helemaal geen woonwagenlocaties. Slechts een enkele gemeente (2%) heeft meer dan 20 woonwagenlocaties op haar grondgebied.

Tabel 2.2 Gemeenten naar aantal woonwagenlocaties op het grondgebied*

Aantal locaties	Aantal gemeenten	Procentueel
1 t/m 5	247	72%
6 t/m 10	25	7%
11 t/m 20	18	5%
Meer dan 20	7	2%
Geen locaties	45	13%
Totaal	342	100%

* Gebaseerd op gegevens die door gemeenten, corporaties, overige organisaties en het Kadaster zijn aangeleverd (N=342).

Companen, 2023.

2.2 Aantal woonwagenstandplaatsen

Eind 2022 zijn er ruim 9.364 woonwagenstandplaatsen in Nederland. Tabel 2.3 laat zien hoe deze zijn verdeeld over de provincies.

Tabel 2.3 Aantal standplaatsen per provincie*

	Aantal standplaatsen*
Drenthe	441
Flevoland	53
Friesland	210
Gelderland	1.211
Groningen	192
Limburg	1.148
Noord-Brabant	1.859
Noord-Holland	1.213
Overijssel	611
Utrecht	708
Zeeland	237
Zuid-Holland	1.481
Nederland	9.364

* Gebaseerd op gegevens die door gemeenten, corporaties, overige organisaties en het Kadaster zijn aangeleverd (N=342).

Companen, 2023.

De provincies met de meeste standplaatsen zijn Noord-Brabant (1.859), Zuid-Holland (1.481), Noord-Holland (1.213) en Gelderland (1.211). De drie provincies met de minste standplaatsen zijn Flevoland (53), Groningen (192) en Friesland (210).

Van de 342 gemeenten hebben er 297 woonwagenstandplaatsen op hun grondgebied. Voor 45 gemeenten (13%) geldt dat er zich geen standplaatsen op hun grondgebied bevinden. Er zijn 22 gemeenten met meer dan 100 standplaatsen.

Tabel 2.4. Aantal standplaatsen per gemeente*

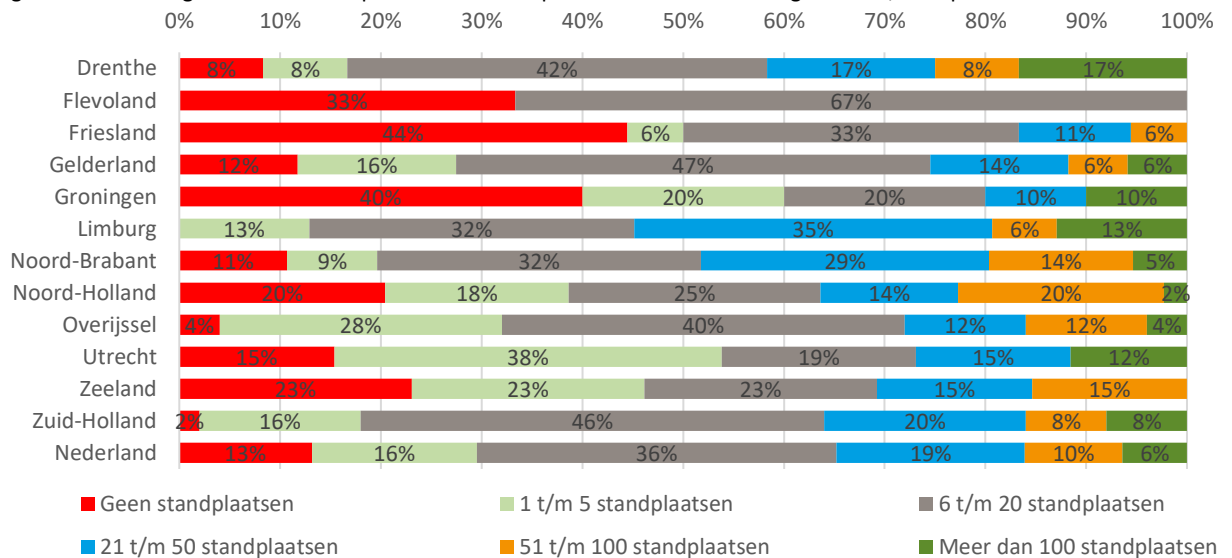
Aantal standplaatsen	Aantal gemeenten	Procentueel
Geen standplaatsen	45	13%
1 t/m 5 standplaatsen	56	16%
6 t/m 20 standplaatsen	122	36%
21 t/m 50 standplaatsen	64	19%
51 t/m 100 standplaatsen	33	10%
Meer dan 100 standplaatsen	22	6%
Totaal	342	100%

* Gebaseerd op gegevens die door gemeenten, corporaties, overige organisaties en het Kadaster zijn aangeleverd (N=342).

Companen, 2023.

Figuur 2.5 geeft weer welk deel van de gemeenten in een bepaalde provincie grotere of juist kleinere aantallen standplaatsen op het grondgebied heeft. In Friesland en Groningen zijn relatief veel gemeenten zonder woonwagenstandplaatsen, in Limburg komt dit juist helemaal niet voor. In Drenthe en Noord-Holland zijn relatief veel gemeenten met meer dan 50 standplaatsen.

Figuur 2.5 Aandeel gemeenten dat bepaald aantal standplaatsen heeft binnen de gemeente, naar provincie*

* Gebaseerd op gegevens die door gemeenten, corporaties, overige organisaties en het Kadaster zijn aangeleverd (N=342).
Companen, 2023.

2.3 Bijzondere situaties

Naast reguliere standplaatsen is er soms ook sprake van ‘bijzondere situaties’. Hiermee doelen we op zaken als tijdelijke standplaatsen (bijvoorbeeld voor kermisexploitanten), leegstaande standplaatsen en stenen woningen die op standplaatsen staan.

Op basis van de enquête telt Nederland eind 2022 418 stenen woningen op woonwagenlocaties (verdeeld over 36 gemeenten), 46 tijdelijke standplaatsen (bijvoorbeeld voor kermisexploitanten) en 124 leegstaande standplaatsen. Een deel van deze leegstaande standplaatsen kan niet (direct) in gebruik worden genomen. Soms is dit in afwachting van nieuw beleid of omdat fungerende regelgeving ingebruikname niet toestaat.

In vergelijking met de meting in 2020 zien we een toename van 194 stenen woningen op woonwagenlocaties. Deze toename lijkt echter vooral te verklaren uit de hogere respons van deze laatste meting, waardoor deze vraag bij de laatste meting door meer gemeenten is beantwoord. Een aantal gemeenten die in het vorige onderzoek niet hadden gerespondeerd, heeft bovendien een hoog aantal stenen woningen op woonwagenlocaties. Wanneer we alleen kijken naar de 16 gemeenten die deze vraag in beide jaren hebben beantwoord, dan zien we juist een kleine afname (van 5 stenen woningen).

Het aantal leegstaande standplaatsen is nagenoeg gelijk gebleven. De hoeveelheid opgegeven tijdelijke plekken is gehalveerd ten opzichte van 2020.

2.4 Standplaatsen naar eigendom

Onderstaande tabel laat zien welk deel van het totaal aan woonwagenstandplaatsen in eigendom is van de gemeente, hoeveel van woningcorporaties en hoeveel van 'overige partijen': dit kunnen de bewoners zelf zijn maar ook verhuurorganisaties of beheerstichtingen.

Tabel 2.6 Woonwagenstandplaatsen in Nederland naar eigendom*

	Eigendom gemeente	Eigendom corporatie	Eigendom overige partijen
Aandeel	33%	49%	19%

* Gebaseerd op gegevens die door gemeenten zijn aangeleverd (N=196: 77 gemeenten en hebben geen (volledige) opgave gedaan van de eigendomssituatie van de standplaatsen).
Companen, 2023.

Bijna de helft van de standplaatsen (49%) is in bezit van woningcorporaties. Dit is iets hoger dan in 2020 (47%). Bijna één op de vijf standplaatsen is eigendom van overige partijen. Op basis van dit onderzoek is niet te zeggen welk deel van de standplaatsen eigendom is van de bewoner zelf. Het aandeel standplaatsen in eigendom van gemeenten is iets gedaald ten opzichte van 2020 (38%).

2.5 Gemiddeld aantal standplaatsen per locatie

Een belangrijk aspect van de woonwagencultuur is het wonen en leven in familieverband. Op zeer kleine woonwagenlocaties is dit lastig te realiseren. Daarom is het relevant om te kijken naar het aantal standplaatsen per locatie. Het gemiddeld aantal standplaatsen per locatie verschilt tussen de provincies. Tabel 2.7 toont het aantal locaties en het gemiddeld aantal standplaatsen per locatie, uitgesplitst naar provincie. Het gemiddeld aantal standplaatsen per locatie in heel Nederland is 8,2.

Tabel 2.7 Aantal locaties en gemiddeld aantal standplaatsen per provincie*

	Aantal locaties	Gemiddeld aantal standplaatsen per locatie
Drenthe	46	9,6
Flevoland	7	7,6
Friesland	24	8,8
Gelderland	176	6,9
Groningen	19	10,1
Limburg	188	6,1
Noord-Brabant	204	9,1
Noord-Holland	127	9,6
Overijssel	108	5,7
Utrecht	80	8,9
Zeeland	29	8,2
Zuid-Holland	134	11,1
Nederland	1.142	8,2

* Gebaseerd op gegevens die door gemeenten, corporaties, overige organisaties en het Kadaster zijn aangeleverd (N=342).

Companen, 2023.

In Zuid-Holland, Groningen, Noord-Holland en Drenthe zijn de locaties het grootst, met gemiddeld rond de 10 standplaatsen per locatie. In Overijssel zijn de locaties gemiddeld genomen het kleinst.

2.6 Aandeel standplaatsen op de woningvoorraad

Het aandeel woonwagenstandplaatsen ten opzichte van het totaal aantal woningen in een gemeente verschilt sterk tussen gemeenten en dus ook tussen provincies. Onderstaande tabel (2.8) toont het aantal standplaatsen per provincie, zowel in absolute aantallen als afgezet tegen de totale woningvoorraad in de gemeenten. Het aantal standplaatsen per 1.000 woningen ligt tussen de 0,3 (Flevoland) en 2,1 (Limburg). Het landelijk gemiddelde is 1,2 standplaats per 1.000 woningen.

Tabel 2.8 Aantal standplaatsen per provincie, absoluut en t.o.v. de woningvoorraad*

	Aantal standplaatsen*	Omvang woningvoorraad (CBS, 2023)	Aantal standplaatsen per 1.000 woningen
Drenthe	441	228.180	1,9
Flevoland	53	181.381	0,3
Friesland	210	308.982	0,7
Gelderland	1.211	942.017	1,3
Groningen	192	290.886	0,7
Limburg	1.148	545.400	2,1
Noord-Brabant	1.859	1.179.968	1,6
Noord-Holland	1.213	1.394.666	0,9
Overijssel	611	523.583	1,2
Utrecht	708	608.999	1,2
Zeeland	237	190.850	1,2
Zuid-Holland	1.481	1.742.444	0,9
Nederland	9.364	8.137.356	1,2

* Gebaseerd op gegevens die door gemeenten, corporaties, overige organisaties en het Kadaster zijn aangeleverd (N=342).

Companen, 2023.

Het is belangrijk te vermelden dat de verschillen tussen provincies groot zijn, maar dat een hoger of lager aandeel standplaatsen op de woningvoorraad niets zegt over de behoefte aan (meer) standplaatsen in een provincie.

2.7 Spiegelen uitkomsten inventarisatie aan gegevens Kadaster

Net als bij de vorige herhaalmeting in 2020 heeft het Kadaster ook eind 2022 een inventarisatie uitgevoerd van het aantal standplaatsen in alle gemeenten van Nederland. Dit is gedaan op basis van informatie vanuit een combinatie van bestaande bronnen (zie bijlage 3 voor een uitgebreide toelichting).

De inventarisatie van het Kadaster blijkt voor ruim driekwart van de gemeenten die hebben gerespondeerd op de enquête, in lijn te liggen met de opgave die de gemeenten zelf hebben gedaan (77% is gelijk aan of heeft een verschil van maximaal 1 of 2 standplaatsen). In 10% van de gevallen is de afwijking ten opzichte van het Kadaster in de orde van 3 tot 5 standplaatsen. Voor 7% van de gemeenten treffen we een verschil aan van 6 tot 10 standplaatsen. Tot slot zien we dat voor 6% van de gemeenten het verschil groter is dan 10 standplaatsen. Op basis van deze vergelijking is de conclusie getrokken dat de methodiek van het Kadaster voldoende betrouwbaar is om - in die gevallen waarin een gemeente niet heeft deelgenomen aan de herhaalmeting - een schatting te maken van het aantal standplaatsen en locaties in die gemeente.

2.8 Ontwikkeling van het aantal standplaatsen in de periode 2020 tot 2022

Eén van de doelstellingen van deze tweede herhaalmeting was om - net als in 2020 - te achterhalen of het aantal standplaatsen sinds de vorige meting is toe- of afgenomen. Deze vraag lijkt eenvoudig te beantwoorden: in 2020 werd een totaal van 9.297 standplaatsen inclusief 'bijzondere situaties' geïnterviewd, en in deze meting komen we op een totaal aantal van 9.364 inclusief de 'bijzondere situaties'. Er lijkt dus een toename te zijn van 67 standplaatsen. De werkelijkheid ligt echter genuanceerder. Dat heeft ermee te maken dat we gebruik maken van een combinatie van bronnen: voor gemeenten die zelf hebben gerespondeerd gaan we in principe uit van de gemeentelijke opgave van het aantal standplaatsen, in andere gevallen van de opgave van corporaties of de schatting van het Kadaster. Sommige gemeenten hebben in 2020 wel gerespondeerd en in 2022 niet, en andersom komt ook voor. Hoewel de inschatting van het Kadaster in het merendeel van de gevallen dicht bij de opgave van gemeenten ligt (zie paragraaf 3.7), kan het toch zijn dat de verschillen tussen beide jaren ten minste ten dele verklaard kunnen worden uit het feit dat verschillende bronnen zijn gebruikt.

Kijken we naar de 172 gemeenten die zelf zowel in 2020 als in 2022 hebben gerespondeerd, dan zien we dat het aantal standplaatsen in deze gemeenten in 2022 in 129 gevallen (75%) exact gelijk is aan dat in 2020⁵. Voor 15 gemeenten (9%) geldt dat het aantal in 2020 *lager* ligt dan het aantal dat in 2022 door hen werd opgegeven; voor 28 gemeenten (16%) ligt de recente opgave juist *hoger* dan in 2020. In totaal zien we in de opgave van deze 28 gemeenten een 'toename' van 88 standplaatsen. Navraag bij de gemeenten maakt echter duidelijk dat het, net als bij de vorige herhaalmeting, in vrij veel gevallen gaat om administratieve correcties.⁶

Een andere manier om verschillen te duiden, is door te kijken naar de analyse van het Kadaster. Volgens het Kadaster waren er in 2020 in totaal 9.496 standplaatsen in Nederland, en in 2022 9.505; het Kadaster komt dus tot een toename van 9 standplaatsen (+0,1%). Ook het Kadaster geeft echter aan dat er sprake kan zijn van administratieve correcties in de registratie.

In de meest recente enquête is voor het eerst expliciet de vraag gesteld aan gemeenten of het aantal standplaatsen sinds 2020 is gewijzigd. In totaal rapporteerden 246 deelnemende gemeenten (90%) dat er sinds 2020 *geen* wijziging heeft plaatsgevonden in het aantal standplaatsen. 27 gemeenten geven aan dat er wel standplaatsen zijn toegevoegd en/of verwijderd. In het geval van een afname was de aanleiding meestal een herinrichting van een locatie. In totaal werden er door deze 27 gemeenten 17 plekken verwijderd en 66 toegevoegd; netto zien we op basis van deze vraag dus een **toename van 49 standplaatsen** over de afgelopen twee jaar. Dit is een toename van ongeveer 0,5%, de gehele woningvoorraad steeg in deze periode met 3%.

Concluderend kunnen we stellen dat het aantal woonwagendstandplaatsen in het overgrote deel van de gemeenten in de afgelopen 2 jaar niet is gewijzigd. In het totaal aantal standplaatsen in Nederland zien we een lichte toename.

⁵ Voor gemeenten die gefuseerd zijn, geldt dat de aantallen uit 2020 bij elkaar zijn opgeteld.

⁶ In die gevallen is dit gecorrigeerd in het opgegeven aantal; niet alle gemeenten hebben echter gereageerd op het verzoek om aanvullende informatie.

3 Beleid

In de enquête zijn aan alle gemeenten vragen voorgelegd over de actuele beleidsontwikkelingen binnen hun gemeente op het gebied van woonwagendstandplaatsen, over de toewijzing van standplaatsen, en over plannen om het aantal standplaatsen uit te breiden. In totaal hebben 273 gemeenten deze vragen beantwoord. In dit hoofdstuk gaan we in op de fase van beleidsvorming waarin gemeenten zich bevinden en knelpunten waar ze tegenaan lopen. We gaan ook in op de behoefte aan ondersteuning vanuit het Ministerie van BZK en de VNG.

3.1 Ontwikkeling standplaatsenbeleid

In onderstaande tabel is te zien dat tenminste 105 gemeenten specifiek beleid hebben geformuleerd ten aanzien van woonwagendstandplaatsen; het gaat om 38% van de responderende gemeenten. Dit is een iets hoger percentage dan in 2020; toen gaf 34% van de gemeenten die meededen aan het onderzoek aan dat ze specifiek beleid hebben voor woonwagendstandplaatsen.

Tabel 3.1: Hebt u als gemeente beleid geformuleerd ten aanzien van woonwagendstandplaatsen?

	Aantal gemeenten	Aandeel gemeenten
Ja	105	38%
Nee	143	52%
Weet niet/geen antwoord	25	9%
Totaal	273	100%

Bron: Enquête woonwagendstandplaatsen gemeenten (N=273). Companen, 2023.

Gemeenten met standplaatsen hebben over het algemeen vaker standplaatsenbeleid dan gemeenten zonder standplaatsen. Voor de gemeenten die meededen aan het onderzoek en *wel* standplaatsen hebben, geldt dat zij hier in de helft van de gevallen beleid voor hebben opgesteld. Onder de responderende gemeenten die geen standplaatsen hebben, zijn er ook enkele die wel standplaatsenbeleid hebben opgesteld, meestal na het verschijnen van het Beleidskader in 2018.

Aan gemeenten die nog geen beleid hebben geformuleerd ten aanzien van woonwagendstandplaatsen is gevraagd in welke fase de beleidsvorming zich bevindt. Op deze open vraag kwam een divers scala aan reacties. Bijvoorbeeld dat het college van B&W recentelijk opdracht heeft gegeven om (nieuw) standplaatsenbeleid te formuleren. Gemeenten gaven daarnaast aan hun beleid ten aanzien van woonwagendstandplaatsen op korte termijn te gaan actualiseren. Dit kan gaan om op zichzelf staand woonwagendbeleid, maar vaak is het onderdeel van een nieuwe Woonvisie of huisvestingsverordening. Sommige gemeenten gaven aan geen beleid te gaan formuleren, bijvoorbeeld vanwege de afwezigheid van standplaatsen.

Van de 105 gemeenten die al wel woonwagendbeleid hebben geformuleerd, geeft bijna 60% aan dit in 2021 of 2022 te hebben gedaan (zie tabel 3.2). Voor een deel gaat het hierbij om gemeenten die voor het eerst woonwagendbeleid hebben opgesteld. Aangezien het totale aantal gemeenten dat beleid heeft geformuleerd maar licht is gestegen sinds de vorige meting in 2020, zal het in een aanzienlijk deel van de gevallen gaan om een actualisatie van het beleid.

Tabel 3.2: In welk jaartal hebt u als gemeente beleid geformuleerd ten aanzien van woonwagenstandplaatsen?

	Aantal gemeenten	Aandeel gemeenten
Voor 2018	12	11%
2018	4	4%
2019	11	10%
2020	18	17%
2021	27	26%
2022	33	31%
Totaal	105	100%

Bron: Enquête woonwagenstandplaatsen gemeenten (N=105). Companen, 2020.

Interactie met doelgroep bij opstellen beleid

Vier op de tien gemeenten geven aan dat zij *geen* contact onderhouden met woonwagenbewoners om hen te betrekken bij het (opstellen van) woonwagenbeleid. Voor 121 gemeenten (45%) geldt dat de doelgroep wel is of wordt betrokken bij de gesprekken omtrent de vormgeving van woonwagenbeleid.

Tabel 3.3: Heeft u als gemeente contact met (vertegenwoordigers van) woonwagenbewoners om hen te betrekken bij (het opstellen van) het beleid ten aanzien van woonwagenstandplaatsen?

	Aantal gemeenten	Aandeel gemeenten
Ja	121	45%
Nee	110	40%
Weet niet / geen antwoord	42	15%
Totaal	273	100%

Bron: Enquête woonwagenstandplaatsen gemeenten (N=273). Companen, 2020.

In bovenstaande tabel zijn ook gemeenten meegenomen die (nog) geen woonwagenbeleid hebben opgesteld. Van de 143 gemeenten die (nog) geen beleid hebben geformuleerd, hebben er 58 (41%) wel contact met de doelgroep om hen te betrekken bij (het opstellen van) het beleid ten aanzien van woonwagenstandplaatsen. Van de 105 gemeenten die al wél woonwagenbeleid hebben opgesteld, hebben 62 (59%) hierover contact (gehad) met vertegenwoordigers van de doelgroep.

Knelpunten bij opstellen beleid

Onderstaande tabel laat zien dat ruim vier op de tien gemeenten knelpunten ervaren bij het opstellen van woonwagenbeleid of de implementatie hiervan. Iets meer dan de helft van de gemeenten die meededen met het onderzoek ervaart geen knelpunten.

Tabel 3.4: Ervaart u als gemeente knelpunten bij het opstellen van woonwagenbeleid of bij de implementatie hiervan?

	Aantal gemeenten	Aandeel gemeenten
Ja	115	42%
Nee	141	52%
Geen antwoord	17	6%
Totaal	273	100%

Bron: Enquête woonwagenstandplaatsen gemeenten (N=273). Companen, 2020.

Het meest genoemde knelpunt is 'onrendabele exploitatie', gevolgd door 'discrepantie tussen beleidskader en gemeentelijke mogelijkheden' en het ontbreken van beschikbare locaties (tabel 3.5)⁷. Een knelpunt dat in 2020 minder duidelijk naar voren kwam dan in deze laatste meting, is het gebrek aan personele capaciteit bij gemeenten.

⁷ In de vragenlijst waren de antwoorden die in het vorige onderzoek vaker dan eens waren genoemd, als antwoordmogelijkheden opgenomen. Daarnaast was er de mogelijkheid om in een open antwoordveld een ander knelpunt te benoemen.

Tabel 3.5: Welke knelpunten ervaart u bij het opstellen van woonwagenbeleid of bij de implementatie hiervan? (meerdere antwoorden mogelijk)

	Aantal gemeenten	Aandeel gemeenten
Onrendabele exploitatie	43	37%
Discrepantie tussen beleidskader en gemeentelijke mogelijkheden	26	23%
Geen beschikbare locatie(s)	23	20%
Onduidelijkheid over rollen en taken corporatie vs. gemeente	15	13%
Problemen in de toewijzing	14	12%
Verstoorde relatie met bewoners	13	11%
Draagvlak onder buurtbewoners	10	9%
Anders, namelijk	8	7%

Bron: Enquête woonwagenstandplaatsen gemeenten (N=115). Companen, 2023.

Behoefte aan ondersteuning

Het Ministerie van BZK en de VNG willen weten aan wat voor ondersteuning gemeenten behoefte hebben bij het opstellen en uitvoeren van beleid ten aanzien van woonwagenstandplaatsen. Daarom is gevraagd naar die behoefte aan ondersteuning. Gemeenten konden hierbij meerdere antwoorden geven. Het grootste deel van de respondenten geeft aan behoefte te hebben aan het delen van goede voorbeelden voor een behoefte-onderzoek.

Tabel 3.6: Aan welk soort ondersteuning heeft u vooral behoefte?

	Aantal gemeenten	Aandeel gemeenten
Delen van goede voorbeelden voor behoefteonderzoek	135	27%
Telefonische helpdesk voor juridische vragen	92	19%
Website met 'veel gestelde vragen'	75	15%
Delen van goede voorbeelden voor woonwagenbeleid	70	14%
Anders	52	10%
Geen behoefte aan ondersteuning	48	10%
Weet niet/geen mening	24	5%

Bron: Enquête woonwagenstandplaatsen gemeenten (N=273). Companen, 2023.

Onder 'anders namelijk' kwam vooral de behoefte aan personele en financiële ondersteuning naar voren.

De VNG heeft samen met onder meer gemeenten, woningcorporaties, woonwagenbewoners en het Ministerie van BZK in 2021 de 'Wegwijzer gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid' opgesteld. De Wegwijzer is een nadere invulling van het in 2018 door het Ministerie van BZK uitgebrachte landelijk beleidskader. Daarnaast biedt Platform31 een kennis- en leerprogramma omtrent lokaal woonwagenbeleid. Aan alle gemeenten is gevraagd of zij bekend zijn met de wegwijzer van de VNG en het kennis- en leerprogramma van Platform31. Tabel 4.7, 4.8 en 4.9 laten zien wat de reacties waren op deze vraag. De bekendheid van de Wegwijzer is beduidend hoger dan die van het kennis- en leerprogramma van P31.

Tabel 3.7: Bent u bekend met de Wegwijzer gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid van de VNG?

	Aantal gemeenten	Aandeel gemeenten
Ja	181	66%
Nee	74	27%
Geen reactie	18	7%
Totaal	273	100%

Bron: Enquête woonwagenstandplaatsen gemeenten (N=273). Companen, 2023.

Tabel 3.8: Bent u bekend met het Kennis- en leerprogramma Lokaal woonwagenbeleid van Platform 31?

	Aantal gemeenten	Aandeel gemeenten
Ja	102	37%
Nee	153	56%
Geen reactie	18	7%
Totaal	273	100%

Bron: Enquête woonwagenstandplaatsen gemeenten (N=273). Companen, 2023.

Tabel 3.9: Hebt u of een collega bij de gemeente deelgenomen aan webinars of bijeenkomsten van het Kennis- en leerprogramma Lokaal woonwagenbeleid van Platform 31?

	Aantal gemeenten	Aandeel gemeenten
Ja	47	17%
Nee	55	20%
Geen reactie	172	63%
Totaal	273	100%

Bron: Enquête woonwagenstandplaatsen gemeenten (N=273). Companen, 2023.

3.2 Wachtlijsten en toewijzingsbeleid

Bijna de helft van de responderende gemeenten heeft een specifieke wachtlijst voor woonwagenstandplaatsen. Dit is bijna gelijk aan de situatie in 2020.

Tabel 3.10: Bestaat er in uw gemeente een specifieke wachtlijst voor standplaatsen?

	Aantal gemeenten	Aandeel gemeenten
Ja	124	45%
Nee	113	41%
Weet niet / geen antwoord	36	13%
Totaal	273	100%

Bron: Enquête woonwagenstandplaatsen gemeenten (N=273). Companen, 2023.

Op de vraag welke criteria een rol spelen bij de toewijzing van standplaatsen konden meerdere antwoorden gegeven worden. De verschillende criteria hebben dan vaak een rangorde waarin zij toegepast worden. Het meest gehanteerde criterium is het afstammingsbeginsel (48%). Daarnaast is in 38% van de gemeenten het hebben van een woonwagenverleden binnen de gemeente of de datum van inschrijving een criterium voor het toewijzen van woonwagenstandplaatsen.

Tabel 3.11: Welke criteria spelen in uw gemeente een rol bij de toewijzing van standplaatsen? (Meerdere antwoorden mogelijk)

	Aantal gemeenten	Aandeel van gemeenten
Afstammingsbeginsel	131	48%
Datum van inschrijving op wachtlijst in beheer van woningcorporatie	109	40%
Woningzoekenden met woonwagenverleden binnen de gemeente	105	38%
Aangedragen door huidige bewoners	43	16%
Anders	77	28%
Weet niet	47	17%

Bron: Enquête woonwagenstandplaatsen gemeenten (N=273). Companen, 2023.

Een aantal gemeenten geeft aan andere dan de genoemde criteria te hanteren (28%). In de tekstuele toelichting komt naar voren dat dit gedeeltelijk gemeenten zijn die een combinatie van bovenstaande criteria hanteren, of dat toewijzing via de corporatie gaat. Ook zijn er gemeenten die *geen* toewijzingscriteria hebben, soms met als toelichting dat de standplaatsen in eigendom zijn bij de bewoners. Een

opvallend criterium onder ‘anders namelijk’ in één van de gemeenten is dat het inkomen voor 50% uit de kermis afkomstig moet zijn - dit betrof speciale standplaatsen voor kermis-reizigers.

Aan gemeenten is ook gevraagd of zij problemen ondervinden met betrekking tot de toewijzing van standplaatsen. Bijna één op de drie gemeenten geeft aan hier problemen bij te ervaren; een grote groep gemeenten laat de vraag onbeantwoord (tabel 3.12).

Tabel 3.12: Ervaart u als gemeente problemen in de toewijzing van standplaatsen?

	Aantal gemeenten	Aandeel van gemeenten
Ja	88	32%
Nee	27	10%
Geen antwoord	158	58%
Totaal	273	100%

Bron: Enquête woonwagenstandplaatsen gemeenten (N=273). Companen, 2023.

Gemeenten die bovenstaande vraag met ‘ja’ beantwoordden, konden dit vervolgens tekstueel toelichten. Uit deze toelichtingen kwam onder andere naar voren dat een nijpend tekort aan standplaatsen voor problemen in de toewijzing zorgt. Daarnaast wordt aangegeven dat de toewijzing soms voor wrijving zorgt tussen bewoners wanneer er een standplaats vrijkomt, bijvoorbeeld wanneer de nieuwe huurder geen familie is van de vorige huurder. Ook wrijving tussen bewoners en de gemeente of corporatie is een aantal keer genoemd als probleem in de toewijzing van standplaatsen. Een ander knelpunt dat een paar keer werd genoemd, is het vrijkomen van een huurstandplaats met een koopwoonwagen, bijvoorbeeld wanneer de nieuwe huurder geen recht heeft op een sociale huurwoonwagen, maar de koopwoonwagen wel is verwijderd door de vorige huurder.

3.3 Uitbreidingsbehoefte

Aan alle gemeenten is gevraagd of zij een onderzoek hebben uitgevoerd naar de behoefte aan standplaatsen in die gemeente. Aan gemeenten die een onderzoek hebben uitgevoerd, is daarna gevraagd of er uit dit onderzoek een uitbreidingsbehoefte naar voren komt.

Tabel 3.13 Heeft uw gemeente onderzoek uitgevoerd naar de behoefte aan woonwagenstandplaatsen?

	Aantal gemeenten	Aandeel gemeenten
Ja	149	55%
Nee	86	32%
Weet niet	23	8%
Geen antwoord	15	5%
Totaal	273	100%

Bron: Enquête woonwagenstandplaatsen gemeenten (N=273). Companen, 2023.

55% van de gemeenten die meededen aan dit onderzoek, heeft onderzoek gedaan om de behoefte aan standplaatsen in beeld te brengen. Dat is iets hoger dan in 2020; toen gaf 52% van de deelnemende gemeenten aan onderzoek te hebben uitgevoerd ⁸. Van de 86 gemeenten die (nog) geen onderzoek naar de behoefte aan standplaatsen hebben uitgevoerd, hebben er 24 wel een wachtlijst voor standplaatsen.

⁸ De totale respons in dat onderzoek lag wat lager dan nu; het ging destijds om 111 van de 212 responderende gemeenten.

Wanneer we de reacties op deze vraag verhouden tot die op de vraag of men woonwagenbeleid heeft vastgesteld, dan valt op dat de helft van de gemeenten die in de afgelopen jaren een behoefte-onderzoek hebben uitgevoerd, ook al standplaatsenbeleid heeft geformuleerd.

Van de gemeenten die *geen* standplaatsen hebben en wel meededen aan het onderzoek, heeft slechts 18% onderzoek gedaan naar de behoefte aan standplaatsen. Gemeenten met meer dan 20 standplaatsen hebben het vaakst al onderzoek gedaan naar de behoefte: van deze gemeenten deed 60% hier onderzoek naar.

Van de 149 gemeenten die een behoefteonderzoek naar woonwagenstandplaatsen hebben uitgevoerd, hebben er 127 aangegeven in welk jaar dit plaatsvond. Zij deden dit het vaakst in 2020 (35%). In 2021 en 2022 vond respectievelijk 20% en 24% van de onderzoeken plaats, zoals te zien in tabel 3.14.

Tabel 3.14: In welk kalenderjaar is het meest recente onderzoek uitgevoerd?

	Aantal gemeenten	Aandeel gemeenten
2015	1	1%
2016	0	0%
2017	3	2%
2018	2	2%
2019	20	16%
2020	44	35%
2021	26	20%
2022	31	24%
Totaal	127	100%

Bron: Enquête woonwagenstandplaatsen gemeenten (N=127). Companen, 2023.

Op de vraag of er uit het behoefteonderzoek een uitbreidingsbehoefte naar voren kwam, geeft het overgrote deel aan dat uit dit onderzoek een behoefte naar voren komt om het aantal standplaatsen uit te breiden.

Tabel 3.15: Is er volgens het meest recente onderzoek behoefte om het aantal woonwagenstandplaatsen uit te breiden?

	Aantal gemeenten	Aandeel gemeenten
Ja	123	83%
Nee	22	15%
Weet niet	4	3%
Totaal	149	100%

Bron: Enquête woonwagenstandplaatsen gemeenten (N=149). Companen, 2023.

3.4 Uitbreidingsplannen

In de enquête zijn gemeenten bevraagd over hun plannen om het aantal standplaatsen in de gemeente uit te breiden. Bijna 100 gemeenten geven aan 'concrete uitbreidingsplannen' te hebben. In totaal zeggen deze 98 gemeenten plannen te hebben voor de toevoeging van 1.028 standplaatsen. Bijna de helft van de gemeenten heeft geen concrete uitbreidingsplannen.

Tabel 3.16: Zijn er in uw gemeente concrete plannen om het aantal standplaatsen uit te breiden?

	Aantal gemeenten	Aandeel gemeenten
Ja	98	36%
Nee	132	48%
Weet niet/geen reactie	43	16%
Totaal	273	100%

Bron: Enquête woonwagenstandplaatsen gemeenten (N=273). Companen, 2023.

Tabel 3.17 toont de fase waarin de uitbreidingsplannen zich bevinden.

Tabel 3.17: In welke fase bevinden deze plannen zich? (meerdere antwoorden mogelijk)

	Aantal gemeenten	Aandeel
We zijn op zoek naar een nieuwe locatie voor nieuwe standplaatsen	44	45%
We zijn in gesprek met woonwagenbewoners over het toevoegen van standplaatsen	39	40%
We zoeken mogelijkheden om het aantal standplaatsen op bestaande locaties uit te breiden	38	39%
We hebben een locatie toegewezen voor de realisatie van nieuwe standplaatsen	30	31%
We hebben een wijziging van bestemmingsplan in voorbereiding voor de realisatie van nieuwe standplaatsen	25	26%
Er is een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld voor de realisatie van standplaatsen	17	17%
We hebben een wijziging van bestemmingsplan doorgevoerd voor de beoogde locatie van nieuwe standplaatsen	8	8%
Anders	14	14%

Bron: Enquête woonwagenstandplaatsen gemeenten (N=98). Companen, 2023.

Van de gemeenten met uitbreidingsplannen is 45% een nieuwe locatie aan het zoeken, terwijl 39% zoekt naar mogelijkheden om het aantal standplaatsen op bestaande locaties uit te breiden. In 30 van de 98 gemeenten is een locatie toegewezen voor de realisatie van nieuwe standplaatsen.

Hoe de totale uitbreidingsplannen verdeeld zijn over de provincies, is hieronder weergegeven in tabel 3.18.

Tabel 3.18: Verdeling uitbreidingsplannen over provincies

	Voorgenomen uitbreiding (aantal standplaatsen)	Aandeel van totaal
Drenthe	116	11%
Flevoland	0	0%
Friesland	20	2%
Gelderland	318	31%
Groningen	30	3%
Limburg	104	10%
Noord-Brabant	136	13%
Noord-Holland	47	5%
Overijssel	102	10%
Utrecht	21	2%
Zeeland	17	2%
Zuid-Holland	117	11%
Nederland	1.028	100%

Bron: Enquête woonwagenstandplaatsen gemeenten (N=98). Companen, 2023.

Opvallend is dat 31% van de voorgenomen uitbreiding in de provincie Gelderland valt. Ten opzichte van het huidige aantal standplaatsen is ook de voorgenomen uitbreiding in Drenthe fors.

In de uitvraag zijn ook de aantallen en de verwachte termijn van de uitbreiding opgenomen. Hierop is aangegeven dat er tot 2030 667 standplaatsen bij komen. Voor 361 standplaatsen is niet bekend wanneer zij worden aangelegd.

Tabel 3.19: Met hoeveel standplaatsen en binnen welke termijn bent u van plan om uit te breiden?

	Aantal standplaatsen
2023	52
2024	177
2025	181
2026	120
2027	14
2028	49
2030	74
Geen jaartal opgegeven	361
Totaal	1.028

Bron: Enquête woonwagenstandplaatsen gemeenten (N=98) Companen, 2023.

Van de 1.028 beoogde standplaatsen komen er 946 voor rekening van de 123 gemeenten die aangegeven hebben dat er op basis van een behoeftepeiling een uitbreidingsbehoefte bestaat.

Regeling Huisvesting Aandachtsgroepen

In 2020 werd de Regeling Huisvesting Aandachtsgroepen (RHA) gelanceerd. Via de RHA kan een aanvraag gedaan worden voor de uitbreiding van het aantal woonwagenstandplaatsen. In 2021 betrof de subsidie een bedrag van € 5.000 per standplaats. Er werden in dat jaar aanvragen gedaan voor de realisatie van in totaal 393 woonwagenstandplaatsen. In het jaar 2022 werden aanvragen gedaan voor in totaal 111 woonwagenstandplaatsen. Toen betrof de subsidie € 7000 per standplaats. In totaal werden in deze twee jaar aanvragen gedaan voor 504 standplaatsen in 42 gemeenten. De uitbreiding waarvoor een aanvraag is toegekend dient binnen 5 jaar gerealiseerd te zijn. In 2023 is een derde aanvraagronde geopend; op het moment van schrijven van dit rapport is nog niet bekend hoeveel aanvragen er zijn gedaan.

4 Reactie op de resultaten vanuit de doelgroep

Hoe kijken vertegenwoordigers van woonwagengewoners aan tegen de ontwikkeling van het aantal woonwagendplaatsen en het woonwagendbeleid in Nederlandse gemeenten sinds 2020? Welke effecten hebben de beleidsontwikkelingen? Dit hebben we besproken met Piet Assendorp van Vereniging Behoud Woonwagencultuur in Nederland (VBWN), Thea Reuver (redactie Het Wiel), Michael Schmidt van Woonwagendbelangen Amsterdam (WWBA) en met Sabina Achterbergh van Woonwagendbelangen Nederland (WWBN). Hieronder volgt een samenvatting van de belangrijkste thema's die terugkwamen in de reacties vanuit deze vertegenwoordigers.

Respons

De vertegenwoordiging van woonwagengewoners is positief gestemd over de hogere respons door gemeenten in vergelijking met de vorige metingen. Zij betreuren het echter dat nog altijd niet alle gemeenten een opgave hebben gedaan van het aantal standplaatsen op hun grondgebied.

Inschatting: tekort nog altijd groot

De vertegenwoordigers geven aan in het onderzoek het beeld te missen van de huidige *behoefte* aan standplaatsen. Een grove schatting, door de VBWN, is dat Nederland circa 4 à 5.000 standplaatsen tekort komt. Door WWBN wordt de behoefte aan standplaatsen nog een stuk hoger ingeschat. De voorzitter haalt aan dat, toen de Woonwagenwet in 1999 beëindigd werd, uit onderzoek bleek dat er op dat moment een behoefte aan 3.000 standplaatsen was. In de periode 1999-2018 werden volgens WWBN onder het 'uitsterfbeleid' van het Rijk en gemeenten bijna 3.000 standplaatsen verwijderd. Door natuurlijke aanwas zou het totale tekort volgens WWBN inmiddels zo'n 8.000 standplaatsen betreffen. Deze uitbreidingsbehoefte ligt in lijn met de verhouding die regelmatig in lokale behoefte-onderzoeken naar voren komt: ten opzichte van het bestaande aantal standplaatsen komt hierin geregeld een uitbreidingsbehoefte naar voren van 70 tot 90% van het aantal bestaande standplaatsen.

'Van uitsterfbeleid naar uitstelbeleid'

Het beeld dat er de afgelopen twee jaar weinig standplaatsen zijn toegevoegd, wordt herkend door vertegenwoordigers van de doelgroep. Uit deze herhaalmeting blijkt dat er met zekerheid circa 50 standplaatsen zijn bijgekomen sinds de vorige meting in 2020. De WWBN noemt het een 'trieste zaak' dat er zo weinig standplaatsen zijn bijgekomen sinds het Beleidskader gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid in 2018 werd ingevoerd.

Over het totaal aantal uitbreidingsplannen, van meer dan 1.000 standplaatsen tot 2030, is men gematigd positief. De voorzitter van WWBN is er echter nog niet gerust op dat deze plekken daadwerkelijk gerealiseerd zullen worden. 'Van een uitsterfbeleid zijn we naar een uitstelbeleid gegaan', zegt ze. 'Aangezien het overduidelijk is dat gemeenten geen haast maken om deze achterstand met spoed in te halen', dringt zij er op aan dat het Rijk en de Provincies 'de regie in handen nemen en locaties aanwijzen, aanleggen en financieren.' Ook vanuit de andere organisaties wordt er op aangedrongen dat er meer regie komt: zo zou het verplicht moeten worden voor gemeenten om de vraag naar woonwagendplaatsen te monitoren, en is de suggestie gedaan dat er vanuit het Rijk een taakstelling moet komen over het aantal standplaatsen dat moet worden toegevoegd.

Knelpunten uitvoering

Een door gemeenten vaak genoemd knelpunt bij de uitvoering van standplaatsenbeleid is dat de aanleg van een standplaats en de aanschaf van een woonwagen hoge kosten met zich meebrengen. Deze kosten belemmeren corporaties in het uitvoeren van woonwagenbeleid. Gemeentelijk beleid kan bijvoorbeeld een hoger uitbreidingsaantal vaststellen dan voor de lokale corporatie financieel haalbaar is. Volgens de vertegenwoordigers blijft het realiseren van meer standplaatsen soms ook uit doordat lokale corporaties niet in beweging komen. Het advies van de vertegenwoordigers is daarom om - onder andere via Aedes - het onderwerp meer op de kaart te zetten bij corporaties. Aedes kan er bijvoorbeeld op aandringen dat corporaties meer dan nu gebruik maken van de kennis- en leersessies van Platform31.

Een ander door gemeenten genoemd knelpunt is tekort aan personeel. Een ruimer en vrijer besteedbaar budget vanuit de Regeling Huisvesting Aandachtsgroepen zou dit wellicht enigszins kunnen compenseren, indien de subsidie ook voor personele kosten ingezet kan worden.

Culturele identiteit

Het totaal aantal stenen woningen op woonwagenstandplaatsen zoals dat in deze meting naar voren komt, ligt hoger dan in 2021. Een stenen woning doet volgens de vertegenwoordigers minder recht aan de culturele identiteit van woonwagenbewoners. Onder vertegenwoordigers leeft dan ook de zorg dat verstening op termijn een afbraak van die identiteit veroorzaakt. De WWBN noemt deze ontwikkeling daarom 'uitsterfbeeld 2.0'. Een ander punt betreffende de culturele identiteit werd door WWBA aangestipt. Zij pleiten voor normalisering van de toercaravan als erkende woonvorm. Het maakt deel uit van de culturele identiteit dat jonge reizigers in sommige gevallen eerst een toercaravan betrekken alvorens zij in hun wooncarrière de stap maken naar een grotere woonwagen. Hierbij werd opgemerkt dat dit vergelijkbaar is met een jongere die op kamers gaat. Toercaravans kunnen bovendien voor een deel (tijdelijk) voorzien in de huidige behoefte aan standplaatsen onder jongeren.

Koopstandplaatsen

De meeste standplaatsen zijn in het bezit van gemeenten of woningcorporaties; slechts 19% is in bezit bij overige partijen. Dit betreft beheerorganisaties en in sommige gevallen de bewoners zelf. Doelgroep-vertegenwoordigers kaarten aan dat dit in contrast is met de reguliere woningvoorraad. Zij geven aan dat er veel belangstelling is onder woonwagenbewoners om een standplaats en woonwagen te kopen, maar dat het moeilijk is om hier een hypotheek voor te krijgen.⁹

Daarnaast krijgen vertegenwoordigers vanuit de doelgroep signalen dat gemeenten liever geen standplaatsen aan zittende bewoners verkopen. De zorg zou zijn dat standplaatsen op termijn worden doorverkocht aan mensen die niet tot de doelgroep behoren – waarna er opnieuw standplaatsen moeten worden toegevoegd om aan de vraag vanuit de doelgroep te voldoen. Volgens vertegenwoordigers van de doelgroep is deze zorg onterecht. De sterke culturele verbondenheid en familiebanden zullen er volgens hen voor zorgen dat koopstandplaatsen vrijwel altijd worden overgedragen aan naasten.

⁹ In juni 2023 is op het VNG-congres een motie aangenomen die het VNG-bestuur opdraagt om 'samen met het ministerie te bevorderen dat financiële instellingen bij de beoordeling en verstrekking van hypothecaire leningen geen onnodige beperkingen opleggen die in de weg staan aan de uitvoering van het (landelijke) woonwagen- en standplaatsenbeleid' en een aangepaste NHG-norm voor te stellen.

5 Conclusies

Inventarisatie aantal standplaatsen

Uit onze inventarisatie blijkt dat Nederland eind 2022 9.364 woonwagenstandplaatsen telt. Deze zijn verdeeld over 1.142 woonwagenlocaties. Op zeker 418 standplaatsen staat een stenen woning. 45 van de 342 gemeenten (13%) hebben *geen* standplaatsen op hun grondgebied. Er zijn 22 gemeenten (6%) met meer dan 100 standplaatsen.

Ontwikkeling aantal standplaatsen in de periode 2020 tot 2022

In de meeste gemeenten is het aantal woonwagenstandplaatsen niet veranderd sinds 2020. Van de gemeenten die hebben deelgenomen aan de enquête, geeft 90% aan dat er geen sprake is van een toename of afname van het aantal standplaatsen sinds de vorige meting. 27 gemeenten geven aan dat er wél standplaatsen zijn toegevoegd en/of verwijderd; het laatste meestal als onderdeel van een herontwikkelingsplan. Per saldo gaat het in de gemeenten die een wijziging hebben opgegeven om een toename van 49 plaatsen.

Toekomstige uitbreiding aantal standplaatsen

De feitelijke uitbreiding van het aantal standplaatsen in de afgelopen jaren was dus nog beperkt – maar de ambities voor de komende jaren zijn groot. Er zijn ten minste 98 gemeenten die concrete plannen hebben om de komende jaren nieuwe standplaatsen toe te voegen. Een groot deel van deze gemeenten is nog op zoek naar een geschikte locatie. In 30 van de 98 gemeenten is al wel een locatie toegewezen voor de realisatie van nieuwe standplaatsen.

Het gaat in totaal om 1.028 nieuwe standplaatsen die tot het jaar 2030 toegevoegd zullen worden. Gemeenten willen ten minste 410 van die 1.028 plaatsen realiseren vóór het jaar 2026. Voor 361 nieuwe standplaatsen is nog niet bekend binnen welke termijn deze gerealiseerd zullen worden. Ook uit de aanvragen voor subsidie vanuit de Regeling Huisvesting Aandachtsgroepen blijkt dat veel gemeenten bezig zijn met uitbreidingsplannen. In de afgelopen 2 jaar deden 42 gemeenten een subsidieaanvraag, voor in totaal 472 woonwagenstandplaatsen.

Obstakels vormgeving en implementatie woonwagenbeleid

Het aandeel gemeenten dat onderzoek heeft gedaan naar de behoefte aan standplaatsen en standplaatsenbeleid heeft opgesteld, is licht gestegen ten opzichte van 2020. Volgens de meest recente meting heeft 55% van de gemeenten onderzoek gedaan naar de behoefte aan standplaatsen en heeft 38% specifiek beleid geformuleerd over woonwagenstandplaatsen. Gemeenten zonder woonwagenstandplaatsen hebben zelden beleid vastgesteld voor standplaatsen, en ook bijna nooit onderzoek gedaan naar de behoefte.

De meest genoemde knelpunten die gemeenten noemen bij het opstellen van woonwagenbeleid en bij de implementatie hiervan hebben te maken met de onrendabele exploitatie van woonwagenstandplaatsen. Daarnaast geven gemeenten aan last te hebben van 'de discrepantie tussen het beleidskader en de gemeentelijke mogelijkheden'. Dit hangt samen met het derde meest genoemde knelpunt: een gebrek aan locaties om standplaatsen te realiseren. Een knelpunt dat in 2020 minder duidelijk naar voren kwam dan in deze laatste meting, is het gebrek aan personele capaciteit. De meerderheid van de gemeenten geeft aan dat ondersteuning vanuit het Rijk dan wel VNG gewenst is. Met name het delen van 'goede voorbeelden' voorziet in een behoefte.

Bijlage 1: Aantal standplaatsen per gemeente

Het aantal standplaatsen per gemeente is in de meeste gevallen gebaseerd op de opgave van de gemeenten zelf, in de laatste herhaalmeting. In gevallen waarin de gemeente niet heeft gerespondeerd, is gebruik gemaakt van de opgave van corporaties die actief zijn in deze gemeente of van gegevens van het Kadaster.¹⁰ De gemaakte keuzes ten aanzien van het gebruik van de verschillende bronnen staat nader beschreven in de onderzoeksverantwoording (Bijlage 2).

Gemeentenaam	Provincie	Aantal locaties	Aantal standplaatsen (excl. bijzondere situaties)	Stenen woningen op woonwagenlocatie	Tijdelijke standplaatsen	Leegstand	Aantal standplaatsen inclusief bijzondere situaties	Bron	Standplaatsen per 1.000 woningen
Aa en Hunze	Drenthe	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Aalsmeer	Noord-Holland	1	7	.	.	.	7	Corporatie	0,5
Aalten	Gelderland	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Achtkarspelen	Friesland	1	11	.	.	.	11	Kadaster	0,9
Alblasserdam	Zuid-Holland	2	18	5	.	.	23	Gemeente	2,7
Albrandswaard	Zuid-Holland	1	2	.	.	.	2	Kadaster	0,2
Alkmaar	Noord-Holland	3	35	.	.	.	35	Gemeente	0,7
Almelo	Overijssel	6	22	1	.	.	23	Gemeente	0,7
Almere	Flevoland	1	12	.	.	.	12	Kadaster	0,1
Alphen aan den Rijn	Zuid-Holland	5	71	.	.	.	71	Gem./Kad.	1,2
Alphen-Chaam	Noord-Brabant	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Altena	Noord-Brabant	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Ameland	Friesland	.	.	.	.	.	.	Gem./Kad.	.
Amersfoort	Utrecht	12	142	.	.	.	142	Gemeente	2,0
Amstelveen	Noord-Holland	4	54	.	.	.	54	Gem./Kad.	1,3
Amsterdam	Noord-Holland	22	230	.	.	.	230	Gem./Kad.	0,5
Apeldoorn	Gelderland	36	325	.	.	.	325	Gemeente	4,3
Arnhem	Gelderland	15	124	.	.	.	124	Gemeente	1,6
Assen	Drenthe	4	21	.	.	4	25	Gemeente	0,8
Asten	Noord-Brabant	1	21	.	.	.	21	Gem./Kad.	2,9
Baarle-Nassau	Noord-Brabant	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.

¹⁰ Indien gegevens van het Kadaster zijn gebruikt, dan betreft dit standplaatsen en verblijfsobjecten met woonfunctie uit het BAG op woonwagenlocaties.

Gemeentenaam	Provincie	Aantal locaties	Aantal standplaatsen (excl. bijzondere situaties)	Stenen woningen op woonwagenlocatie	Tijdelijke standplaatsen	Leegstand	Aantal standplaatsen inclusief bijzondere situaties	Bron	Standplaatsen per 1.000 woningen
Baarn	Utrecht	2	24	.	.	.	24	Gemeente	2,0
Barendrecht	Zuid-Holland	1	14	.	.	.	14	Gemeente	0,7
Barneveld	Gelderland	2	11	.	.	.	11	Gemeente	0,5
Beek	Limburg	5	32	.	.	.	32	Gemeente	4,2
Beekdaelen	Limburg	6	24	.	1	2	27	Gemeente	1,6
Beesel	Limburg	1	1	.	.	.	1	Gemeente	0,2
Berg en Dal	Gelderland	2	4	13	.	.	17	Gemeente	1,1
Bergeijk	Noord-Brabant	3	17	.	.	.	17	Kadaster	2,1
Bergen (L.)	Limburg	1	4	.	.	.	4	Gemeente	0,7
Bergen (NH.)	Noord-Holland	1	3	.	.	.	3	Gemeente	0,2
Bergen op Zoom	Noord-Brabant	8	96	.	.	.	96	Gemeente	3,0
Berkelland	Gelderland	1	3	.	.	.	3	Gem./Kad.	0,2
Bernheze	Noord-Brabant	4	18	.	.	4	22	Gemeente	1,7
Best	Noord-Brabant	2	52	.	.	3	55	Gemeente	4,1
Beuningen	Gelderland	1	16	.	.	1	17	Gemeente	1,5
Beverwijk	Noord-Holland	5	47	.	.	.	47	Gemeente	2,4
Bladel	Noord-Brabant	2	8	.	.	.	8	Gemeente	0,9
Blaricum	Noord-Holland	4	4	.	.	.	4	Gemeente	0,7
Bloemendaal	Noord-Holland	3	13	.	.	.	13	Gemeente	1,3
Bodegraven-Reeuwijk	Zuid-Holland	2	15	.	.	.	15	Gemeente	1,0
Boekel	Noord-Brabant	1	1	.	.	.	1	Gemeente	0,2
Borger-Odoorn	Drenthe	2	7	.	.	.	7	Gemeente	0,6
Borne	Overijssel	1	4	.	.	.	4	Gem./Kad.	0,4
Borsele	Zeeland	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Boxtel	Noord-Brabant	3	14	.	.	.	14	Corporatie	1,0
Breda	Noord-Brabant	15	183	.	.	.	183	Kadaster	2,1
Bronckhorst	Gelderland	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Brummen	Gelderland	1	3	.	.	.	3	Gem./Kad.	0,3
Brunssum	Limburg	4	22	.	.	.	22	Gemeente	1,5
Bunnik	Utrecht	2	3	.	.	.	3	Gemeente	0,4
Bunschoten	Utrecht	1	5	.	.	.	5	Gemeente	0,6
Buren	Gelderland	2	9	.	.	.	9	Gemeente	0,8
Capelle aan den IJssel	Zuid-Holland	1	5	.	.	1	6	Gemeente	0,2

Gemeentenaam	Provincie	Aantal locaties	Aantal standplaatsen (excl. bijzondere situaties)	Stenen woningen op woonwagenlocatie	Tijdelijke standplaatsen	Leegstand	Aantal standplaatsen inclusief bijzondere situaties	Bron	Standplaatsen per 1.000 woningen
Castricum	Noord-Holland	1	13	.	.	.	13	Gemeente	0,8
Coevorden	Drenthe	7	54	15	.	.	69	Gemeente	4,3
Cranendonck	Noord-Brabant	3	30	.	.	2	32	Gemeente	3,5
Culemborg	Gelderland	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Dalfsen	Overijssel	3	11	.	.	.	11	Gemeente	0,9
Dantumadiel	Friesland	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
De Bilt	Utrecht	2	12	.	.	.	12	Gemeente	0,6
De Fryske Marren	Friesland	1	.	7	.	.	7	Gemeente	0,3
De Ronde Venen	Utrecht	1	5	.	.	.	5	Gem./Kad.	0,3
De Wolden	Drenthe	1	.	1	.	.	1	Gemeente	0,1
Delft	Zuid-Holland	3	9	4	.	.	13	Gemeente	0,2
Den Helder	Noord-Holland	2	23	.	.	1	24	Gemeente	0,8
Deurne	Noord-Brabant	3	40	.	.	1	41	Gemeente	2,9
Deventer	Overijssel	26	89	5	.	2	96	Gemeente	2,0
Diemen	Noord-Holland	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Dijk en Waard	Noord-Holland	5	52	.	.	2	54	Gemeente	1,4
Dinkelland	Overijssel	1	.	.	.	1	1	Gemeente	0,1
Doesburg	Gelderland	2	8	.	.	.	8	Gemeente	1,5
Doetinchem	Gelderland	7	24	.	.	2	26	Gemeente	1,0
Dongen	Noord-Brabant	1	7	.	.	.	7	Gemeente	0,6
Dordrecht	Zuid-Holland	13	153	10	.	.	163	Gemeente	2,9
Drechterland	Noord-Holland	1	2	.	.	.	2	Kadaster	0,2
Drimmelen	Noord-Brabant	2	10	.	.	.	10	Gemeente	0,8
Dronten	Flevoland	1	18	.	.	.	18	Gem./Kad.	1,0
Druten	Gelderland	1	2	.	.	.	2	Gemeente	0,2
Duiven	Gelderland	2	7	.	.	.	7	Gemeente	0,6
Echt-Susteren	Limburg	8	38	.	2	.	40	Gemeente	2,7
Edam-Volendam	Noord-Holland	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Ede	Gelderland	5	24	.	.	.	24	Gem./Kad.	0,5
Eemnes	Utrecht	1	1	.	.	.	1	Gemeente	0,2
Eemsdelta	Groningen	1	1	.	.	.	1	Gemeente	.
Eersel	Noord-Brabant	2	6	.	.	.	6	Gemeente	0,7
Eijsden-Margraten	Limburg	6	31	.	.	.	31	Gemeente	2,7

Gemeentenaam	Provincie	Aantal locaties	Aantal standplaatsen (excl. bijzondere situaties)	Stenen woningen op woonwagen-locatie	Tijdelijke standplaatsen	Leegstand	Aantal standplaatsen inclusief bijzondere situaties	Bron	Standplaatsen per 1.000 woningen
Eindhoven	Noord-Brabant	14	164	.	.	.	164	Gemeente	1,4
Elburg	Gelderland	1	4	.	.	.	4	Gemeente	0,4
Emmen	Drenthe	5	125	26	.	.	151	Gemeente	3,0
Enkhuizen	Noord-Holland	1	7	.	.	.	7	Kadaster	0,8
Enschede	Overijssel	2	57	26	.	.	83	Gemeente	1,1
Epe	Gelderland	2	17	.	.	.	17	Gemeente	1,1
Ermelo	Gelderland	1	13	.	.	.	13	Gemeente	1,1
Etten-Leur	Noord-Brabant	1	10	.	.	.	10	Gemeente	0,5
Geertruidenberg	Noord-Brabant	1	6	15	.	.	21	Gemeente	2,1
Geldrop-Mierlo	Noord-Brabant	5	39	.	.	.	39	Gemeente	2,1
Gemert-Bakel	Noord-Brabant	4	39	.	.	.	39	Gemeente	3,0
Gennep	Limburg	1	1	.	.	.	1	Gemeente	0,1
Gilze en Rijen	Noord-Brabant	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Goeree-Overflakkee	Zuid-Holland	5	53	.	.	.	53	Gem./Kad.	2,3
Goes	Zeeland	1	21	.	.	.	21	Gemeente	1,1
Goirle	Noord-Brabant	1	6	.	.	.	6	Gemeente	0,6
Gooise Meren	Noord-Holland	2	35	.	.	.	35	Corporatie	1,3
Gorinchem	Zuid-Holland	1	8	.	.	.	8	Gem./Kad.	0,4
Gouda	Zuid-Holland	6	70	.	.	4	74	Gemeente	2,1
Groningen	Groningen	11	56	85	.	.	141	Gemeente	1,1
Gulpen-Wittem	Limburg	2	11	.	.	.	11	Gemeente	1,6
Haaksbergen	Overijssel	1	3	.	.	.	3	Gemeente	0,3
Haarlem	Noord-Holland	11	95	.	.	.	95	Gemeente	1,2
Haarlemmermeer	Noord-Holland	12	58	.	.	.	58	Gemeente	0,9
Halderberge	Noord-Brabant	3	12	.	.	.	12	Gemeente	0,9
Hardenberg	Overijssel	1	10	.	.	.	10	Corporatie	0,4
Harderwijk	Gelderland	6	56	.	.	.	56	Gemeente	2,6
Hardinxveld-Giessendam	Zuid-Holland	1	6	.	.	.	6	Gemeente	0,8
Harlingen	Friesland	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Hattem	Gelderland	1	8	.	.	.	8	Gemeente	1,5
Heemskerk	Noord-Holland	7	67	.	.	.	67	Gemeente	3,7
Heemstede	Noord-Holland	2	14	.	.	.	14	Gemeente	1,1
Heerde	Gelderland	2	2	.	.	.	2	Gem./Kad.	0,2

Gemeentenaam	Provincie	Aantal locaties	Aantal standplaatsen (excl. bijzondere situaties)	Stenen woningen op woonwagen-locatie	Tijdelijke standplaatsen	Leegstand	Aantal standplaatsen inclusief bijzondere situaties	Bron	Standplaatsen per 1.000 woningen
Heerenveen	Friesland	1	4	.	.	.	4	Gem./Kad.	0,2
Heerlen	Limburg	22	124	.	.	1	125	Gemeente	2,7
Heeze-Leende	Noord-Brabant	2	6	.	.	.	6	Gemeente	0,8
Heiloo	Noord-Holland	1	8	.	.	.	8	Gemeente	0,7
Hellendoorn	Overijssel	4	12	.	.	3	15	Gemeente	1,0
Helmond	Noord-Brabant	6	97	.	.	2	99	Gemeente	2,3
Hendrik-Ido-Ambacht	Zuid-Holland	1	6	.	.	1	7	Gemeente	0,6
Hengelo	Overijssel	3	10	1	.	.	11	Gemeente	0,3
Het Hogeland	Groningen	1	2	.	.	.	2	Gemeente	0,1
Heumen	Gelderland	1	11	.	.	.	11	Kadaster	1,5
Heusden	Noord-Brabant	4	19	3	4	2	28	Gemeente	1,4
Hillegom	Zuid-Holland	1	8	.	.	.	8	Gemeente	0,8
Hilvarenbeek	Noord-Brabant	1	2	.	.	.	2	Gemeente	0,3
Hilversum	Noord-Holland	4	90	.	.	2	92	Gemeente	2,1
Hoeksche Waard	Zuid-Holland	4	22	.	.	.	22	Gemeente	0,6
Hof van Twente	Overijssel	1	1	.	.	.	1	Corporatie	0,1
Hollands Kroon	Noord-Holland	1	2	.	.	.	2	Gemeente	0,1
Hoogeveen	Drenthe	15	98	4	.	2	104	Gemeente	4,0
Hoorn	Noord-Holland	1	41	11	.	1	53	Gemeente	1,5
Horst aan de Maas	Limburg	4	12	2	.	.	14	Gemeente	0,8
Houten	Utrecht	2	.	6	.	.	6	Gemeente	0,3
Huizen	Noord-Holland	1	6	.	.	.	6	Gemeente	0,3
Hulst	Zeeland	6	55	.	.	.	55	Gemeente	4,0
IJsselstein	Utrecht	1	3	.	.	1	4	Gemeente	0,3
Kaag en Braassem	Zuid-Holland	2	6	.	.	.	6	Gem./Kad.	0,5
Kampen	Overijssel	8	69	.	.	5	74	Gemeente	3,2
Kapelle	Zeeland	1	4	.	.	.	4	Gemeente	0,7
Katwijk	Zuid-Holland	3	24	.	.	.	24	Gemeente	0,9
Kerkrade	Limburg	9	31	1	2	3	37	Gemeente	1,5
Koggenland	Noord-Holland	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Krimpen aan den IJssel	Zuid-Holland	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Krimpenerwaard	Zuid-Holland	2	5	.	.	.	5	Gemeente	0,2
Laarbeek	Noord-Brabant	3	22	.	.	1	23	Gemeente	2,3

Gemeentenaam	Provincie	Aantal locaties	Aantal standplaatsen (excl. bijzondere situaties)	Stenen woningen op woonwagenlocatie	Tijdelijke standplaatsen	Leegstand	Aantal standplaatsen inclusief bijzondere situaties	Bron	Standplaatsen per 1.000 woningen
Land van Cuijk	Noord-Brabant	5	14	.	.	5	19	Gemeente	0,5
Landgraaf	Limburg	5	30	.	.	.	30	Kadaster	1,6
Landsmeer	Noord-Holland	1	3	.	.	.	3	Kadaster	0,6
Lansingerland	Zuid-Holland	2	14	.	.	.	14	Gemeente	0,6
Laren	Noord-Holland	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Leeuwarden	Friesland	4	70	.	.	.	70	Gemeente	1,1
Leiden	Zuid-Holland	3	128	.	.	5	133	Gemeente	2,1
Leiderdorp	Zuid-Holland	1	7	.	.	.	7	Kadaster	0,5
Leidschendam-Voorburg	Zuid-Holland	4	34	.	.	.	34	Gemeente	0,9
Lelystad	Flevoland	1	8	.	.	.	8	Gemeente	0,2
Leudal	Limburg	6	46	.	.	1	47	Gemeente	2,9
Leusden	Utrecht	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Lingewaard	Gelderland	3	22	.	.	.	22	Gemeente	1,1
Lisse	Zuid-Holland	1	11	.	.	.	11	Gemeente	1,0
Lochem	Gelderland	3	6	.	.	2	8	Gemeente	0,5
Loon op Zand	Noord-Brabant	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Lopik	Utrecht	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Losser	Overijssel	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Maasdriel	Gelderland	3	10	.	.	.	10	Gem./Kad.	1,0
Maasgouw	Limburg	10	26	8	.	1	35	Gemeente	3,1
Maashorst	Noord-Brabant	2	2	4	.	3	9	Gemeente	0,3
Maassluis	Zuid-Holland	1	5	.	.	.	5	Gem./Kad.	0,3
Maastricht	Limburg	17	147	.	.	.	147	Gemeente	2,3
Medemblik	Noord-Holland	2	29	.	.	.	29	Gemeente	1,5
Meerssen	Limburg	3	5	.	.	3	8	Gemeente	0,9
Meerijst	Noord-Brabant	2	4	.	.	7	11	Gemeente	0,3
Meppel	Drenthe	3	15	.	.	.	15	Gemeente	0,9
Middelburg	Zeeland	5	16	.	.	.	16	Gemeente	0,7
Midden-Delfland	Zuid-Holland	1	2	.	.	.	2	Kadaster	0,2
Midden-Drenthe	Drenthe	2	16	.	.	.	16	Gemeente	1,1
Midden-Groningen	Groningen	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Moerdijk	Noord-Brabant	5	34	.	.	.	34	Gemeente	2,0
Molenlanden	Zuid-Holland	1	6	.	.	.	6	Gemeente	0,3

Gemeentenaam	Provincie	Aantal locaties	Aantal standplaatsen (excl. bijzondere situaties)	Stenen woningen op woonwagen-locatie	Tijdelijke standplaatsen	Leegstand	Aantal standplaatsen inclusief bijzondere situaties	Bron	Standplaatsen per 1.000 woningen
Montferland	Gelderland	1	4	.	.	1	5	Gemeente	0,3
Montfoort	Utrecht	1	.	4	.	.	4	Gemeente	0,7
Mook en Middelaar	Limburg	1	4	.	.	.	4	Gemeente	1,1
Neder-Betuwe	Gelderland	3	5	.	1	.	6	Gemeente	0,7
Nederweert	Limburg	3	19	.	2	.	21	Gemeente	2,7
Nieuwegein	Utrecht	1	6	.	.	.	6	Gemeente	0,2
Nieuwkoop	Zuid-Holland	4	14	.	.	.	14	Gem./Kad.	1,2
Nijkerk	Gelderland	2	20	.	.	.	20	Gemeente	1,1
Nijmegen	Gelderland	5	80	27	.	.	107	Gemeente	1,3
Nissewaard	Zuid-Holland	2	27	.	.	.	27	Gem./Kad.	0,7
Noardeast-Fryslân	Friesland	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Noord-Beveland	Zeeland	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Noordenveld	Drenthe	1	20	.	.	.	20	Corporatie	1,3
Noordoostpolder	Flevoland	4	13	.	.	2	15	Gemeente	0,7
Noordwijk	Zuid-Holland	1	8	.	.	.	8	Gemeente	0,4
Nuenen, Gerwen en Neder-wetten	Noord-Brabant	5	53	.	.	5	58	Gemeente	5,4
Nunspeet	Gelderland	1	15	.	.	.	15	Corporatie	1,3
Oegstgeest	Zuid-Holland	1	9	.	.	.	9	Kadaster	0,8
Oirschot	Noord-Brabant	1	4	.	.	.	4	Kadaster	0,5
Oisterwijk	Noord-Brabant	1	3	.	.	1	4	Gemeente	0,3
Oldambt	Groningen	.	.	.	.	.	.	Gem./Kad.	.
Oldebroek	Gelderland	2	7	.	.	.	7	Gemeente	0,7
Oldenzaal	Overijssel	2	9	.	.	1	10	Gemeente	0,7
Olst-Wijhe	Overijssel	3	8	.	.	1	9	Gemeente	1,1
Ommen	Overijssel	1	8	.	.	.	8	Corporatie	1,0
Oost Gelre	Gelderland	1	3	.	.	.	3	Gemeente	0,2
Oosterhout	Noord-Brabant	2	25	.	.	.	25	Gemeente	1,0
Ooststellingwerf	Friesland	2	10	.	.	1	11	Gemeente	1,0
Oostzaan	Noord-Holland	1	2	.	.	.	2	Gem./Kad.	0,5
Opmeer	Noord-Holland	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Opsterland	Friesland	1	6	.	.	.	6	Gem./Kad.	0,5
Oss	Noord-Brabant	14	72	.	.	.	72	Gemeente	1,7

Gemeentenaam	Provincie	Aantal locaties	Aantal standplaatsen (excl. bijzondere situaties)	Stenen woningen op woonwagen-locatie	Tijdelijke standplaatsen	Leegstand	Aantal standplaatsen inclusief bijzondere situaties	Bron	Standplaatsen per 1.000 woningen
Oude IJsselstreek	Gelderland	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Ouder-Amstel	Noord-Holland	1	5	.	.	.	5	Gemeente	0,8
Oudewater	Utrecht	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Overbetuwe	Gelderland	3	9	.	.	.	9	Gemeente	0,4
Papendrecht	Zuid-Holland	1	3	.	.	.	3	Kadaster	0,2
Peel en Maas	Limburg	4	20	.	.	.	20	Kadaster	1,1
Pekela	Groningen	.	.	.	.	.	.	Kadaster	.
Pijnacker-Nootdorp	Zuid-Holland	2	16	.	.	.	16	Gemeente	0,7
Purmerend	Noord-Holland	7	42	.	.	.	42	Kadaster	1,0
Putten	Gelderland	1	1	7	.	.	8	Gemeente	0,8
Raalte	Overijssel	5	24	4	.	.	28	Gemeente	1,7
Reimerswaal	Zeeland	1	8	.	.	.	8	Gemeente	0,8
Renkum	Gelderland	2	19	.	.	2	21	Gemeente	1,4
Renswoude	Utrecht	1	2	.	.	.	2	Gemeente	0,9
Reusel-De Mierden	Noord-Brabant	2	17	.	.	.	17	Gemeente	3,0
Rheden	Gelderland	9	24	.	.	.	24	Gemeente	1,1
Rhenen	Utrecht	1	18	.	.	2	20	Gemeente	2,4
Ridderkerk	Zuid-Holland	2	8	.	.	.	8	Corporatie	0,4
Rijssen-Holten	Overijssel	2	5	1	.	.	6	Gemeente	0,4
Rijswijk	Zuid-Holland	2	32	.	.	1	33	Gemeente	1,2
Roerdalen	Limburg	1	19	.	.	.	19	Corporatie	2,0
Roermond	Limburg	4	19	.	.	.	19	Gemeente	0,7
Roosendaal	Noord-Brabant	11	87	.	.	.	87	Gemeente	2,4
Rotterdam	Zuid-Holland	7	156	.	.	.	156	Gemeente	0,5
Rozendaal	Gelderland	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Rucphen	Noord-Brabant	5	18	8	.	2	28	Gemeente	2,7
Schagen	Noord-Holland	3	13	.	.	.	13	Gem./Kad.	0,6
Scherpenzeel	Gelderland	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Schiedam	Zuid-Holland	2	35	.	.	.	35	Gemeente	0,9
Schiermonnikoog	Friesland	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Schouwen-Duiveland	Zeeland	2	11	.	2	.	13	Gemeente	0,8
's-Gravenhage	Zuid-Holland	11	233	.	.	.	233	Gemeente	0,9
's-Hertogenbosch	Noord-Brabant	14	184	.	.	4	188	Gemeente	2,5

Gemeentenaam	Provincie	Aantal locaties	Aantal standplaatsen (excl. bijzondere situaties)	Stenen woningen op woonwagenlocatie	Tijdelijke standplaatsen	Leegstand	Aantal standplaatsen inclusief bijzondere situaties	Bron	Standplaatsen per 1.000 woningen
Simpelveld	Limburg	1	6	.	.	.	6	Kadaster	1,2
Sint-Michielsgestel	Noord-Brabant	1	10	.	.	.	10	Corporatie	0,8
Sittard-Geleen	Limburg	24	173	.	.	.	173	Gemeente	3,7
Sliedrecht	Zuid-Holland	2	13	.	.	1	14	Gemeente	1,2
Sluis	Zeeland	2	5	.	.	.	5	Gemeente	0,4
Smallingerland	Friesland	6	49	.	.	.	49	Gemeente	1,9
Soest	Utrecht	1	25	.	.	.	25	Gem./Kad.	1,2
Someren	Noord-Brabant	3	26	.	.	.	26	Gemeente	3,1
Son en Breugel	Noord-Brabant	4	49	.	.	.	49	Kadaster	6,4
Stadskanaal	Groningen	2	7	.	.	.	7	Gem./Kad.	0,5
Staphorst	Overijssel	2	9	.	.	.	9	Gemeente	1,5
Stede Broec	Noord-Holland	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Steenbergen	Noord-Brabant	3	26	.	.	.	26	Gemeente	2,4
Steenwijkerland	Overijssel	5	29	.	5	.	34	Gemeente	1,7
Stein	Limburg	8	39	17	.	.	56	Gemeente	4,7
Stichtse Vecht	Utrecht	3	10	.	.	.	10	Gemeente	0,3
Súdwest-Fryslân	Friesland	5	20	11	.	.	31	Gemeente	0,7
Terneuzen	Zeeland	7	80	.	.	.	80	Gemeente	2,9
Terschelling	Friesland	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Texel	Noord-Holland	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Teylingen	Zuid-Holland	3	9	.	.	.	9	Gemeente	0,5
Tholen	Zeeland	1	5	.	.	.	5	Gemeente	0,4
Tiel	Gelderland	11	54	.	.	.	54	Gemeente	2,9
Tilburg	Noord-Brabant	11	66	4	.	.	70	Gemeente	0,7
Tubbergen	Overijssel	1	2	.	.	.	2	Gemeente	0,2
Twenterand	Overijssel	1	1	.	.	.	1	Corporatie	0,1
Tynaarlo	Drenthe	1	5	.	.	3	8	Gemeente	0,5
Tytsjerksteradiel	Friesland	1	6	.	.	.	6	Kadaster	0,4
Uitgeest	Noord-Holland	1	5	.	.	.	5	Gemeente	0,9
Uithoorn	Noord-Holland	1	7	.	.	.	7	Corporatie	0,5
Urk	Flevoland	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Utrecht	Utrecht	34	137	.	.	2	139	Gemeente	0,8
Utrechtse Heuvelrug	Utrecht	1	5	.	.	.	5	Kadaster	0,2

Gemeentenaam	Provincie	Aantal locaties	Aantal standplaatsen (excl. bijzondere situaties)	Stenen woningen op woonwagenlocatie	Tijdelijke standplaatsen	Leegstand	Aantal standplaatsen inclusief bijzondere situaties	Bron	Standplaatsen per 1.000 woningen
Vaals	Limburg	2	4	10	.	.	14	Gemeente	2,4
Valkenburg aan de Geul	Limburg	2	26	.	.	.	26	Gemeente	3,1
Valkenswaard	Noord-Brabant	.	.	.	.	.	.	Kadaster	.
Veendam	Groningen	1	20	.	.	.	20	Kadaster	1,5
Veenendaal	Utrecht	3	39	.	.	.	39	Gemeente	1,3
Veere	Zeeland	.	.	.	.	.	.	Kadaster	.
Veldhoven	Noord-Brabant	4	57	.	.	.	57	Gemeente	2,8
Velsen	Noord-Holland	3	70	.	.	.	70	Gemeente	2,2
Venlo	Limburg	11	58	1	.	.	59	Gemeente	1,2
Venray	Limburg	1	9	.	.	.	9	Gemeente 2020	0,5
Vijfheerenlanden	Utrecht	5	26	.	.	1	27	Gemeente	1,1
Vlaardingen	Zuid-Holland	1	7	.	.	.	7	Gemeente	0,2
Vlieland	Friesland	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Vlissingen	Zeeland	3	30	.	.	.	30	Gemeente	1,3
Voerendaal	Limburg	1	6	.	.	3	9	Gemeente	1,5
Voorne aan Zee	Zuid-Holland	2	27	.	.	.	27	Gem./Kad.	0,7
Voorschoten	Zuid-Holland	1	1	.	.	.	1	Gemeente	0,1
Voorst	Gelderland	1	5	.	.	.	5	Gemeente	0,5
Vught	Noord-Brabant	3	19	.	.	.	19	Gemeente	1,4
Waadhoeke	Friesland	.	.	.	.	.	.	Kadaster	.
Waalre	Noord-Brabant	1	16	.	.	.	16	Gem./Kad.	2,0
Waalwijk	Noord-Brabant	4	22	.	.	.	22	Gemeente	1,0
Waddinxveen	Zuid-Holland	3	24	.	.	.	24	Gemeente	1,8
Wageningen	Gelderland	2	22	.	.	.	22	Gemeente	1,2
Wassenaar	Zuid-Holland	2	20	.	.	1	21	Gemeente	1,7
Waterland	Noord-Holland	1	20	.	.	.	20	Gemeente	2,7
Weert	Limburg	15	94	1	6	.	101	Gemeente	4,3
West Betuwe	Gelderland	8	46	.	16	.	62	Gemeente	2,9
West Maas en Waal	Gelderland	5	18	.	.	.	18	Gem./Kad.	2,1
Westerkwartier	Groningen	3	21	.	.	.	21	Gem./Kad.	0,8
Westerveld	Drenthe	5	25	.	.	.	25	Gemeente	2,8
Westervoort	Gelderland	1	4	.	.	4	8	Gemeente	1,2

Gemeentenaam	Provincie	Aantal locaties	Aantal standplaatsen (excl. bijzondere situaties)	Stenen woningen op woonwagenlocatie	Tijdelijke standplaatsen	Leegstand	Aantal standplaatsen inclusief bijzondere situaties	Bron	Standplaatsen per 1.000 woningen
Westerwolde	Groningen	.	.	.	.	.	.	Gem./Kad.	.
Westland	Zuid-Holland	3	19	.	.	.	19	Gem./Kad.	0,4
Weststellingwerf	Friesland	2	15	.	.	.	15	Gemeente	1,3
Wierden	Overijssel	1	5	.	.	.	5	Gemeente	0,5
Wijchen	Gelderland	2	13	6	.	.	19	Gemeente	1,0
Wijdmeren	Noord-Holland	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Wijk bij Duurstede	Utrecht	1	3	.	.	.	3	Gemeente	0,3
Winterswijk	Gelderland	1	9	.	.	.	9	Gemeente	0,7
Woensdrecht	Noord-Brabant	5	43	.	.	.	43	Gemeente	4,3
Woerden	Utrecht	3	6	.	.	.	6	Gem./Kad.	0,3
Wormerland	Noord-Holland	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Woudenberg	Utrecht	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Zaanstad	Noord-Holland	8	70	.	5	.	75	Gemeente	1,1
Zaltbommel	Gelderland	5	24	.	.	.	24	Kadaster	2,0
Zandvoort	Noord-Holland	3	19	.	.	.	19	Gemeente	1,9
Zeewolde	Flevoland	.	.	.	.	.	.	Gemeente	.
Zeist	Utrecht	1	156	64	.	.	220	Gemeente	7,3
Zevenaar	Gelderland	5	18	.	.	.	18	Gemeente	0,9
Zoetermeer	Zuid-Holland	9	59	.	.	1	60	Gemeente	1,1
Zoeterwoude	Zuid-Holland	1	2	.	.	.	2	Gemeente	0,5
Zuidplas	Zuid-Holland	2	18	.	.	.	18	Gemeente	0,9
Zundert	Noord-Brabant	1	3	.	.	.	3	Kadaster	0,3
Zutphen	Gelderland	5	16	.	.	4	20	Gemeente	0,9
Zwartewaterland	Overijssel	2	6	.	.	.	6	Gemeente	0,7
Zwijndrecht	Zuid-Holland	2	5	.	.	.	5	Gemeente	0,2
Zwolle	Overijssel	26	161	.	.	.	161	Gemeente	2,7
Nederland		1.142	8.776	418	46	124	9.364		1,2

Bijlage 2: Onderzoeksverantwoording

Werkwijze

Alle 342 gemeenten en 296 woningcorporaties in Nederland zijn eind 2022 per mail uitgenodigd om deel te nemen aan het onderzoek via een online vragenlijst. Daarnaast zijn ook enkele particuliere beheerders benaderd die actief zijn in het beheer en de verhuur van standplaatsen.

Om ervoor te zorgen dat partijen op de hoogte waren van het onderzoek, is een oproep geplaatst in de nieuwsbrief en op de website van de VNG en Aedes. De vragenlijst heeft van 2 februari tot 7 april 2023 online gestaan. Op 1 maart 2023 is per mail een reminder gestuurd naar alle gemeenten die tot dan toe nog niet hadden gereageerd. Eind maart 2023 zijn alle gemeenten die tot dan toe nog niet hadden gereageerd op de enquête ook gebeld. Uiteindelijk heeft dit geresulteerd in een respons van 273 gemeenten, 139 corporaties en 4 beheerorganisaties.

Tabel B2.1. Respons per doelgroep

Doelgroep	Respons (absoluut)	Respons (procentueel)
Gemeenten	273 (van de 342)	80%
Corporaties	139 (van de 296)	47%
Overige partijen	4 (van de 8)	50%

Companen, 2023.

De informatie van corporaties en overige partijen is opgevraagd om de door gemeenten opgegeven aantallen te kunnen checken en aanvullen. Op basis van de huidige respons onder gemeenten, corporaties en overige partijen, kunnen we over 281 gemeenten een uitspraak doen. Dit is **82% van de gemeenten**.

Mailacties

Alle gemeenten waar meer dan 10% verschil zat tussen het aantal standplaatsen dat zij in 2020 hebben opgegeven en de opgave in dit nieuwe onderzoek zonder dat dit uit de overige vragen in de vragenlijst te verklaren was, hebben we per mail de vraag voorgelegd of er inderdaad sprake is van een toe- of afname, of dat er een andere verklaring is voor het verschil. In totaal hebben 50 gemeenten een mail gekregen, uiteindelijk hebben 20 gemeenten gereageerd. Uit een meerderheid van de reacties op deze mailactie blijkt inderdaad dat het vaak gaat om administratieve correcties of verschillen in interpretatie van wat een standplaats is, en dus niet om een werkelijke toe- of afname. In enkele gevallen is het aantal standplaatsen voor 2020 gecorrigeerd naar aanleiding van deze mailactie.

Bronnen en gevolgde werkwijze

In de 273 gevallen waar een gemeente heeft gerespondeerd, is voor het bepalen van het totaal aantal standplaatsen in principe de opgave van de gemeente gevolgd. Wel is in al die gevallen gecontroleerd of de opgave van de gemeente (globaal) overeenkomt met die van corporaties en eventuele andere beheerders die aantallen voor diezelfde gemeente hadden doorgegeven. Als hier grote verschillen tussen zaten, is contact gezocht met de gemeente en het Kadaster om deze te verklaren. De opgave van corporaties ligt in geen enkel geval hoger dan die van gemeenten. De opgave van corporaties is soms wel lager, aangezien de corporatie niet alle locaties in beeld heeft waar de gemeente over rapporteert.

In gevallen waar de gemeente geen opgave heeft gedaan van het aantal standplaatsen, hebben wij gebruik gemaakt van de opgave van corporatie(s) en/of overige beheerders. In deze gevallen hebben we wel eerst gecontroleerd of de corporaties dezelfde locaties hebben genoemd als bij het Kadaster bekend zijn. Is dat niet het geval, dan is de informatie van de corporaties kennelijk niet volledig en beschouwen we het als 'non respons'. Is het wel het geval, dan gaan we ervan uit dat de opgave van de corporaties volledig en dus betrouwbaar is. Op deze manier hebben we voor 8 gemeenten die zelf niet hadden gerespondeerd, op basis van de opgave van corporaties en/of andere beheerders toch een betrouwbaar beeld van het aantal standplaatsen kunnen vormen.

Er waren 28 gemeenten die niet hebben meegedaan aan dit laatste onderzoek, maar dat in 2020 wel deden. In die gevallen is het aantal dat de gemeente in 2020 opgaf opgehoogd of verminderd met de verandering van het aantal standplaatsen die het Kadaster over de afgelopen 2 jaar voor deze gemeente heeft gerapporteerd. In bijlage 1 is deze combinatie van bronnen gedefinieerd als 'Gem/Kad.'. Dit is ook het geval indien het Kadaster geen verandering in het aantal standplaatsen heeft geregistreerd.

Bij de overige non-respons gevallen (geen reactie van de gemeente, ook geen of onvolledige aantallen van corporatie/overige beheerorganisaties en ook geen opgave gemeente uit 2020) hebben we het aantal overgenomen zoals dat uit de meest recente data-analyse van het Kadaster blijkt. In bijlage 3 is te lezen welke werkwijze het Kadaster hierbij heeft gebruikt.

Onderstaande tabel laat zien in welk deel van de gevallen een bepaalde bron is gebruikt.

Tabel B2.2. Ministerie van BZK. Bron voor gegevens per gemeente

Bron voor gegevens	Aantal gemeenten	Aandeel gemeenten
Gemeente	273	80%
Corporaties en overige partijen	8	2%
Kadaster	32	9%
Gem./Kad.	28	8%
Gemeente 2020 ¹¹	1	<1%
Totaal	342	100%

Companen, 2023.

Vragenlijst

In de vragenlijst is gevraagd naar het totaal aantal standplaatsen en woonwagenlocaties in een gemeente. Daarnaast is gevraagd welk aantal standplaatsen eigendom is van respectievelijk de gemeente zelf, corporaties dan wel overige partijen. Ook zijn er vragen gesteld over beleidsontwikkelingen, uitbreidingsplannen en de lokale behoefte aan woonwagenstandplaatsen. De gebruikte vragenlijst is terug te vinden in bijlage 4.

¹¹ In overleg met Kadaster is er voor gekozen om in één geval het in 2020 opgegeven aantal niet aan te passen op basis van cijfers van het Kadaster over het saldo van toename en afname op gemeenteniveau, aangezien dit bij nader inzien tot een onrealistisch beeld zou leiden.

Bijlage 3: Methodiek Kadaster

Onderzoek naar woonwagenlocaties met behulp van basisregistraties

Vraagstelling

Net als in 2020 heeft het Kadaster onderzoek gedaan naar woonwagenlocaties en -standplaatsen zoals die in de gecombineerde basisregistraties¹² BRT, BAG en WOZ voorkomen. De aanpak bestond uit drie stappen. In de eerste stap worden de data verzameld en geprepareerd. De tweede stap bestaat uit het leggen van de koppeling tussen de verzamelde broninformatie. De derde en laatste stap is de bewerking naar resultaattabellen.

Stap 1 Datapreparatie

In stap 1 worden de gegevens uit de verschillende informatiebronnen verzameld en gecombineerd. De Basisregistratie Topografie vormt de basis. Deze bron en de bijbehorende topografische bestanden (TOP10NL) zijn relevant omdat de Top10NL het terreinvlak 'Woonwagencentrum' bevat. Dit blijkt een goede afbakening te zijn van locaties die als zodanig in gebruik zijn.

De inwinning van deze gebiedsvlakken gebeurt met name op basis van het (geautomatiseerd) verwerken van luchtfoto's. Ook de Basisregistratie Adressen en Gebouwen speelt een rol, in de afbakening van de standplaatsen. De gegenereerde gebiedsvlakken worden vervolgens gecontroleerd door topografen.

Stap 2 Datakoppeling

Het terreinvlak 'Woonwagencentrum' vormt het koppelvlak op basis waarvan geometrische relaties worden gelegd naar de WOZ en de BAG. Op deze wijze zijn de WOZ- en BAG-objecten te selecteren voor zover deze een relatie hebben met de woonwagencentra volgens de BRT. De objectinformatie uit de Basisregistraties WOZ en Adressen en Gebouwen zijn landelijk dekkend beschikbaar voor de benodigde databewerking.

Stap 3 Resultaattabellen

Door de gelegde relaties zijn per woonwagenlocatie in Nederland tellingen mogelijk van de aantallen daar aanwezige objecten uit de WOZ en BAG. Op basis van de BAG is daarbij nog een nader onderscheid mogelijk naar type objecten.

De BAG kent drie objecttyperingen: stand- en ligplaatsen en verblijfsobjecten. Verblijfsobjecten hebben ook een gebruiksfunctie, bijvoorbeeld wonen, kantoren of industrie. Een standplaats voor een woonwagen is in de BAG in principe omschreven als standplaats. In de praktijk bestaan er situaties waarbij woonwagens dusdanig veel kenmerken van onlosmakelijk vastgoed hebben, dat zij als verblijfsobject zijn opgenomen in de BAG.

Dit soort onderscheid is relevant om de vergelijking tussen enquêteresultaten en de registratiegegevens op de juiste wijze te interpreteren. Op basis van het gekoppelde databestand worden daarom aantallen objecten per woonwagencentrum geaggregeerd, en wordt in de totalen onderscheid gemaakt naar het type BAG-objecten en waar mogelijk naar gebruiksfunctie.

¹² Basisregistraties Topografie (BRT), Waardering Onroerende Zaken (WOZ) en Adressen en Gebouwen (BAG).

Opgebouwd databestand

Het resultaat van de databewerkingen is een databestand. Het databestand heeft de vorm van een tabel en bevat daarbij de onderstaande kolommen. Het databestand is geïntegreerd in de eindresultaten van het enquête-onderzoek van Companen.

Variabelen (kolommen)	Toelichting
Gemeentenaam	Gemeente woonwagenlocatie (BRT)
Naam woonwagencentrum	BRT aanduiding woonwagenlocatie (BRT)
Straatnaam (kan meer dan 1 zijn)	Straatnamen van woonwagens op betreffende locatie (ontleend aan de BAG)
Aantal BAG standplaatsen op het woonwagencentrum	Telling van BAG standplaatsen
Aantal BAG standplaatsen, ook WOZ object	Vergelijking BAG-WOZ
Aantal WOZ objecten, geen BAG	Telling van WOZ objecten zonder BAG
Aantal BAG verblijfsobjecten, woonfunctie	Telling objecten naar BAG functie
Aantal BAG verblijfsobjecten, geen woonfunctie	Telling objecten naar BAG functie
Aantal BAG verblijfsobjecten, woonfunctie/ook WOZ object	Vergelijking BAG-WOZ
Aantal BAG verblijfsobjecten, geen woonfunctie/ook WOZ object	Vergelijking BAG-WOZ

Bijlage 4: Vragenlijst

Herhaalmeting woonwagenstandplaatsen 2023: Vragenlijst

1. Namens welke organisatie vult u de vragenlijst in?

.....

Het volgende vraagblok is bestemd voor gemeenten (vraag G1 t/m G32)

G1. Zijn er woonwagenstandplaatsen in uw gemeente (situatie per 1 januari 2023)? Indien 'Nee': naar vraag G9 <i>Een standplaats is een kavel die is bestemd voor het plaatsen van een woonwagen (of chalet), waarop voorzieningen aanwezig zijn die op het leidingnet van de openbare nutsbedrijven, van andere instellingen of van gemeenten kunnen worden aangesloten.</i>	Ja => G2 Nee => G9
G2. Hoeveel woonwagenlocaties zijn er in uw gemeente per 1 januari 2023? <i>Een woonwagenlocatie is een verzameling van woonwagenstandplaatsen.</i> <i>Zijn dit er meer dan 50? Dan graag contact opnemen met Companen</i>	 locaties

G3. Hoeveel woonwagenstandplaatsen zijn er in uw gemeente per 1 januari 2023 per woonwagenlocatie?	
Naam locatie (straatnaam volstaat)	Aantal standplaatsen
...	...

G4. Wat is de eigendomssituatie van de X standplaatsen in uw gemeente (situatie per 1 januari 2023). Vult u a.u.b. de gegevens in voor uw gehele gemeente.	
In eigendom van de gemeente	... / Weet niet
In eigendom van woningcorporatie(s)	... / Weet niet
In eigendom van anderen (eigenaar/bewoners of andere verhuurders)	... / Weet niet

De volgende vragen gaan over een aantal 'bijzondere situaties' in uw gemeente.

G5. Zijn er in uw gemeente stenen woningen op een woonwagenlocatie?	Ja Nee => G6 Weet niet => G6
Als Ja: - G5a. Om hoeveel stenen woningen gaat het in totaal in de gemeente? - G5b. Hebt u deze stenen woningen meegeteld bij de opgave van het aantal standplaatsen eerder in deze vragenlijst?	[aantal] / Weet niet Ja Nee

G6. Zijn er in uw gemeente <i>tijdelijke standplaatsen</i> (voor bijv. kermis-exploitanten)?	Ja Nee => G7 Weet niet => G7
Als Ja: - G6a. Om hoeveel tijdelijke standplaatsen gaat het in totaal in de gemeente? - G6b. Hebt u deze tijdelijke standplaatsen meegeteld bij de opgave van het aantal standplaatsen eerder in deze vragenlijst?	[aantal] / Weet niet Ja Nee
G7. Zijn er in uw gemeente standplaatsen die nu <i>niet bewoond</i> zijn, maar wel geschikt zijn voor permanente bewoning of snel geschikt gemaakt kunnen worden voor permanente bewoning?	Ja Nee => G8 Weet niet => G8

Als Ja: - G7a. Om hoeveel niet-bewoonde standplaatsen gaat het in totaal in de gemeente? - G7b. Hebt u deze niet-bewoonde standplaatsen meegeteld bij de opgave van het aantal standplaatsen eerder in deze vragenlijst?	[aantal] / Weet niet Ja Nee
G8. Zijn er in uw gemeente standplaatsen in gebruik die niet de bestemming 'wonen-woonwagenstandplaats' hebben?	Ja Nee => G9 Weet niet => G9
Als Ja: - G8a. Wilt u toelichten om welke woonwagenstandplaatsen met een andere bestemming dan 'wonen-woonwagenstandplaats' dit gaat?	Toelichting:

De volgende vragen gaan over het woonwagenbeleid in uw gemeente.

G9. Heeft uw gemeente onderzoek uitgevoerd naar de behoefte aan woonwagenstandplaatsen?	Ja Nee => G12 Weet niet => G12
Als Ja: G10. In welk kalenderjaar is het meest recente onderzoek uitgevoerd?	
Als Ja: G11. Is er volgens dit meest recente onderzoek behoefte aan uitbreiding van het aantal woonwagenstandplaatsen?	Ja Nee Weet niet
G12. Hebt u als gemeente beleid geformuleerd ten aanzien van woonwagenstandplaatsen (bijvoorbeeld over toewijzing, ontwikkeling aanbod)?	Ja => G13 Nee => G14 Weet niet => G15
Als Ja: G13. In welk kalenderjaar is dit beleid ten aanzien van woonwagenstandplaatsen vastgesteld?	jaartal => G15
Als Nee: G14. Kunt u toelichten of aan beleid ten aanzien van woonwagenstandplaatsen gewerkt wordt (welke fase), dan wel of het voorzien is om dit binnenkort op te pakken?	
G15. Hebt u als gemeente contact met (vertegenwoordigers van) woonwagenbewoners om hen te betrekken bij (het opstellen van) het beleid ten aanzien van woonwagenstandplaatsen?	Ja Nee Weet niet

G16. Ervaart u als gemeente knelpunten bij het opstellen van woonwagenbeleid of bij de implementatie hiervan?	Ja Nee => G19
Als Ja: G17. Welke knelpunten ervaart u bij het opstellen van woonwagenbeleid of bij de implementatie hiervan? <i>Meerdere antwoorden mogelijk.</i> Onrendabele exploitatie Geen beschikbare locatie(s) Onduidelijkheid over rollen en taken corporatie vs. gemeente Discrepancie tussen beleidskader en gemeentelijke mogelijkheden Problemen in de toewijzing Verstoorde relatie met bewoners Draagvlak onder buurtbewoners Anders, namelijk:	
G18. Kunt u hier een toelichting op geven?	Toelichting:
G19. Bestaat er in uw gemeente een specifieke wachtlijst voor standplaatsen?	Ja Nee Weet niet
G20. Welke criteria spelen in uw gemeente een rol bij de toewijzing van standplaatsen? <i>Meerdere antwoorden mogelijk.</i> Afstammingsbeginsel Woningzoekenden met woonwagenverleden binnen de gemeente Aangedragen door huidige bewoners Datum van inschrijving op wachtlijst Anders, namelijk: Weet niet	
G21. Ervaart u problemen bij de toewijzing van standplaatsen?	Ja Nee => G23
Als Ja: G22. Welke problemen ervaart u bij het toewijzen van standplaatsen?	Toelichting:
G23. Het ministerie van BZK en de VNG willen gemeenten graag ondersteunen bij het opstellen en uitvoeren van beleid ten aanzien van woonwagenstandplaatsen. Aan welk soort ondersteuning hebt u vooral behoefte? <i>Meerdere antwoorden mogelijk.</i> Telefonische helpdesk voor juridische vragen Delen van goede voorbeelden voor behoefte-onderzoek Delen van goede voorbeelden voor woonwagenbeleid Website met 'veelgestelde vragen' Anders, namelijk: Geen behoefte aan Weet niet / geen mening	
G24. Bent u bekend met de Wegwijzer gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid van de VNG?	Ja Nee
G25. Bent u bekend met het Kennis- en leerprogramma Lokaal woonwagenbeleid van Platform31?	Ja Nee => G27

G26. Als Ja: Hebt u of een collega bij de gemeente deelgenomen aan webinars of bijeenkomsten van het Kennis- en leerprogramma Lokaal woonwagengebeleid van Platform31?	Ja Nee
---	-----------

De volgende vragen gaan over wijzigingen in het aantal woonwagengestandplaatsen in uw gemeente.

G27. Hoeveel woonwagengestandplaatsen zijn er sinds eind 2020 <i>gewijzigd</i> in uw gemeente? Aantal toegevoegd Aantal opgeheven	[aantal] / geen [aantal] / geen
G28. Zijn er in uw gemeente concrete <i>plannen</i> om het aantal standplaatsen uit te breiden?	Ja Nee => 2 (pagina 7) Weet niet => 2 (pagina 7)
Als Ja bij G28: G29. Met hoeveel standplaatsen wil uw gemeente het aantal standplaatsen uitbreiden?	[aantal] / weet niet
Als Ja bij G28: G30. In welke fase bevinden deze plannen zich? <i>Meerdere antwoorden mogelijk.</i> We zijn in gesprek met woonwagengebewoners over het toevoegen van standplaatsen We zoeken mogelijkheden om het aantal standplaatsen op bestaande locaties uit te breiden We zijn op zoek naar een nieuwe locatie voor nieuwe standplaatsen We hebben een locatie toegewezen voor de realisatie van nieuwe standplaatsen We hebben een wijziging van bestemmingsplan <i>in voorbereiding</i> voor de realisatie van nieuwe standplaatsen We hebben een wijziging van bestemmingsplan <i>doorgevoerd</i> voor de beoogde locatie van nieuwe standplaatsen Er is een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld voor de realisatie van standplaatsen Anders, namelijk:	
Als Ja bij G28: G31. Op welke termijn wil uw gemeente het aantal standplaatsen uitbreiden? Noem het kalenderjaar waarin deze standplaatsen moeten worden opgeleverd.	jaar / weet niet

Het volgende vraagblok is bestemd voor corporaties (vraag C1 t/m C7)

C1. Heeft uw woningcorporatie woonwagenstandplaatsen in beheer of eigendom? <i>Een standplaats is een kavel die is bestemd voor het plaatsen van een woonwagen (of chalet), waarop voorzieningen aanwezig zijn die op het leidingnet van de openbare nutsbedrijven, van andere instellingen of van gemeenten kunnen worden aangesloten.</i>	Ja Nee => 2 (pagina 7)
C2a. Wat is het totale aantal woonwagenstandplaatsen in beheer of eigendom? C2b. Op hoeveel woonwagenlocaties heeft uw woningcorporatie standplaatsen in beheer of eigendom? <i>Een woonwagenlocatie is een verzameling van woonwagenstandplaatsen.</i> C2c. In hoeveel gemeenten heeft uw woningcorporatie standplaatsen in beheer of eigendom?	 standplaatsen locaties gemeenten

Herhaal onderstaand blok voor elke gemeente (het aantal in C2c)

In de volgende schermen kunt u per gemeente aangeven om welke standplaatsen het gaat (straatnaam) en wat de eigendomssituatie is.	
C3a. Naam gemeente (x van y)	
C3b. Locatie(s) (straatnamen, 1 per regel)	
Eigendomssituatie van de standplaatsen (situatie per 1 januari 2023).	
C4a. Aantal woonwagenstandplaatsen	[aantal] / weet niet
C4b. Eigendom van gemeente	[aantal] / weet niet
C4c. Eigendom van woningcorporatie(s)	[aantal] / weet niet
C4d. Eigendom van derden (gemeente, bewoner, andere verhuurder)	[aantal] / weet niet

De volgende vragen gaan over een aantal 'bijzondere situaties'.

C5. Heeft uw woningcorporatie ook stenen woningen op een woonwagenlocatie in eigendom of beheer?	Ja Nee ==> C6 Weet niet ==> C6
Indien Ja: - C5a. In welke gemeente(n) is dit aan de orde en om hoeveel stenen woningen gaat het in deze gemeente(n)? Vermeld per regel de naam van de gemeente en het aantal stenen woningen. - C5b. Hebt u deze stenen woningen meegeteld bij de opgave van het aantal standplaatsen eerder in deze vragenlijst?	 Ja Nee
C6. Heeft uw woningcorporatie ook tijdelijke standplaatsen (voor bijv. kermisexploitanten) in eigendom of beheer?	Ja Nee ==> C7 Weet niet ==> C7

Indien Ja: - C6a. In welke gemeente(n) is dit aan de orde en om hoeveel tijdelijke standplaatsen gaat het? Vermeld per regel de naam van de gemeente en het aantal tijdelijke standplaatsen. - C6b. Hebt u deze tijdelijke standplaatsen meegeteld bij de opgave van het aantal standplaatsen eerder in deze vragenlijst?	 Ja Nee
C7. Zijn er op de woonwagenlocaties waar uw woningcorporatie standplaatsen beheert of verhuurt ook standplaatsen die nu <i>niet bewoond</i> zijn, maar wel geschikt zijn voor permanente bewoning of snel geschikt gemaakt kunnen worden voor permanente bewoning?	Ja Nee ==> 2 (pagina 7) Weet niet ==> 2 (pagina 7)
Indien Ja: - C7a. In welke gemeente(n) is dit aan de orde en om hoeveel niet-bewoonde standplaatsen gaat het? Vermeld per regel de naam van de gemeente en het aantal leegstaande standplaatsen. - C7b. Heeft u deze niet-bewoonde standplaatsen meegeteld bij de opgave van het aantal standplaatsen eerder in deze vragenlijst?	 Ja Nee

Het volgende vraagblok is bestemd voor overige verhuurders/beheerders (vraag O1 t/m O7)

O1. Verhuurt of beheert uw organisatie woonwagenstandplaatsen? <i>Een standplaats is een kavel die is bestemd voor het plaatsen van een woonwagen (of chalet), waarop voorzieningen aanwezig zijn die op het leidingnet van de openbare nutsbedrijven, van andere instellingen of van gemeenten kunnen worden aangesloten.</i>	Ja Nee => 2 (pagina 7)
O2a. Wat is het totale aantal woonwagenstandplaatsen dat uw organisatie verhuurt of beheert? O2b. Op hoeveel woonwagenlocaties heeft uw organisatie standplaatsen in beheer of verhuur? <i>Een woonwagenlocatie is een verzameling van woonwagenstandplaatsen.</i> O2c. In hoeveel gemeenten heeft uw organisatie standplaatsen in beheer of verhuur? <i>Zijn dit er meer dan 50? Dan graag contact opnemen met Companen.</i>	 standplaatsen locaties gemeenten

Herhaal onderstaand blok voor elke gemeente (het aantal in O2c)

In de volgende schermen kunt u per gemeente aangeven om welke standplaatsen het gaat (straatnaam) en wat de eigendomssituatie is.	
O3a. Naam gemeente (x van y)	
O3b. Locatie(s) (straatnamen, 1 per regel)	
Eigendomssituatie van de standplaatsen (situatie per 1 januari 2023).	
O4a. Aantal woonwagenstandplaatsen	[aantal] / weet niet
O4b. Eigendom van gemeente	[aantal] / weet niet
O4c. Eigendom van woningcorporatie(s)	[aantal] / weet niet
O4d. Eigendom van derden (gemeente, bewoner, andere verhuurder)	[aantal] / weet niet

De volgende vragen gaan over een aantal 'bijzondere situaties'.

O5. Zijn er op de woonwagenlocaties waar uw organisatie standplaatsen beheert of verhuurt ook stenen woningen?	Ja Nee => O6 Weet niet => O6
Indien Ja: - O5a. In welke gemeente(n) is dit aan de orde en om hoeveel stenen woningen gaat het in deze gemeente(n)? Vermeld per regel de naam van de gemeente en het aantal stenen woningen - O5b. Hebt u deze woningen meegeteld bij de opgave van het aantal standplaatsen eerder in deze vragenlijst?	 Ja Nee
O6. Zijn er op de woonwagenlocaties waar uw organisatie standplaatsen beheert of verhuurt ook tijdelijke standplaatsen (voor bijv. kermisexploitanten)?	Ja Nee => O7 Weet niet => O7

Indien Ja: - O6a. In welke gemeente(n) is dit aan de orde en om hoeveel tijdelijke standplaatsen gaat het? Vermeld per regel de naam van de gemeente en het aantal tijdelijke standplaatsen. - O6b. Hebt u deze standplaatsen meegeteld bij de opgave van het aantal standplaatsen eerder in deze vragenlijst?	 Ja Nee
O7. Zijn er op de woonwagenlocaties waar uw organisatie standplaatsen beheert of verhuurt ook standplaatsen die nu <i>niet bewoond</i> zijn, maar wel geschikt zijn voor permanente bewoning of snel geschikt gemaakt kunnen worden voor permanente bewoning?	Ja Nee => 2 (pagina 7) Weet niet => 2 (pagina 7)
Indien Ja: - O7a. In welke gemeente(n) is dit aan de orde en om hoeveel niet-bewoonde standplaatsen gaat het? Vermeld per regel de naam van de gemeente en het aantal leegstaande standplaatsen. - O7b. Heeft u deze niet-bewoonde standplaatsen meegeteld bij de opgave van het aantal standplaatsen eerder in deze vragenlijst?	 Ja Nee

Onderstaande vragen zijn voor alle respondenten:

2. Hebt u nog opmerkingen die relevant kunnen zijn voor dit onderzoek?	
3. Mogen wij uw gegevens gebruiken voor eventuele vervolgonderzoeken?	Ja Nee
4. Stelt u er prijs op om te zijner tijd de resultaten van dit onderzoek te ontvangen?	Ja Nee
5. Wilt u uw contactgegevens invullen zodat we naar aanleiding van uw antwoorden eventueel contact met u kunnen opnemen? <i>Alle velden invullen a.u.b.</i> Naam organisatie Afdeling Naam medewerker E-mailadres medewerker Telefoonnummer medewerker	

Dit is het einde vragen de vragenlijst.
 Hartelijk dank voor uw medewerking!